

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

**Яготинський інститут
Кафедра соціальної роботи**

Кряжевських Роман Михайлович

(прізвище, ім'я, по батькові)

**Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня бакалавра**

на тему:

**«Волонтерський рух як необхідна умова розвитку соціальної роботи в
сучасній Україні»**

Група ІН34-9-22-Б1СПр (4,0д)

Спеціальність: 231«Соціальна робота»

Освітня програма: Соціальна робота

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

*Дипломна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів, текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело*

Студент

Кряжевських Роман Михайлович

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

к.і.н. Михайленко Сергій Миколайович

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Допущено до захисту перед ЕК

Завідувач кафедри

к.п.н. Чорноштан Євгеній Валерійович

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Яготин 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	9
1.1. Поняття волонтерства та його роль у розвитку громадянського суспільства.....	9
1.2. Історія становлення волонтерського руху у світі та в Україні.....	19
1.3. Нормативно-правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні.....	26
РОЗДІЛ 2. ДОСВІД ТА ЗНАЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ НА ЯГОТИНЩИНІ.....	30
2.1. Стан та перспективи розвитку волонтерського руху на Яготинщині.....	30
2.2. Основні напрями діяльності волонтерів Яготинської громади (допомога військовим, ВПО, соціально незахищеним верствам населення).....	42
2.3. Вплив волонтерської діяльності на розвиток соціальної роботи в Яготинській громаді.....	56
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	68
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах розвитку українського суспільства особливого значення набуває діяльність, спрямована на підтримку соціально вразливих груп населення, допомогу людям у складних життєвих обставинах та зміцнення громадянської солідарності. Важливим елементом такої діяльності є волонтерський рух, який виступає невід'ємною складовою системи соціальної роботи. Волонтерство сприяє активізації громадянського суспільства, розвитку взаємодопомоги та формуванню відповідальності громадян за добробут громади і держави.

В Україні волонтерський рух набув особливого розвитку після подій 2014 року та значно посилюється після початку повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України у 2022 році. Саме волонтери стали однією з ключових сил, які забезпечують підтримку військовослужбовців, внутрішньо переміщених осіб, людей похилого віку, дітей, осіб з інвалідністю та інших категорій населення, що потребують допомоги. У багатьох випадках волонтерська діяльність доповнює або частково компенсує можливості державних соціальних служб.

Волонтерство також відіграє важливу роль у розвитку соціальної роботи, оскільки дозволяє розширити спектр соціальних послуг, підвищити ефективність допомоги та залучити громадськість до вирішення соціальних проблем. Участь волонтерів у соціальній сфері сприяє формуванню гуманістичних цінностей, розвитку громадянської активності та зміцненню соціальної згуртованості.

Особливо важливим є вивчення розвитку волонтерського руху на місцевому рівні, адже саме на рівні територіальних громад найкраще проявляється реальна взаємодія між громадянами, волонтерськими ініціативами та соціальними службами. Яскравим прикладом такої діяльності є волонтерський рух у Яготинській громаді, де активні громадяни, громадські організації та небайдужі мешканці беруть участь у підтримці військових,

допомозі внутрішньо переміщеним особам та соціально незахищеним категоріям населення.

Таким чином, дослідження ролі волонтерського руху як необхідної умови розвитку соціальної роботи в сучасній Україні є надзвичайно актуальним як з наукової, так і з практичної точки зору.

Стан наукової розробки теми дослідження. Проблематика волонтерського руху та його ролі у розвитку соціальної роботи в Україні є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. У сучасній науковій літературі волонтерство розглядається як важливий елемент громадянського суспільства, ефективний інструмент вирішення соціальних проблем та невід’ємна складова системи соціальної роботи.

Теоретичні засади волонтерської діяльності, її сутність, принципи та значення для суспільства досліджували такі українські науковці, як Ірина Зверєва, Алла Капська, Олександр Безпалько, Наталія Заверико та інші. У своїх працях вони розкривають поняття волонтерства, аналізують його соціально-педагогічні основи та визначають роль добровільної допомоги у розвитку суспільства.

Значний внесок у дослідження організації волонтерської діяльності та її взаємодії із соціальними службами зробили такі дослідники, як Людмила Міщик, Людмила Коваль та Вікторія Поліщук. У їхніх роботах розглядаються особливості залучення волонтерів до соціальної діяльності, принципи організації волонтерських програм та ефективність співпраці між державними установами і громадськими організаціями.

Окремий напрям досліджень присвячений розвитку волонтерського руху в Україні в умовах соціально-політичних змін та військових викликів. Ці питання висвітлюються у працях таких науковців, як Олександр Караман та Володимир Полторак. Дослідники підкреслюють, що в сучасних умовах волонтерство стало важливим чинником підтримки армії, допомоги внутрішньо переміщеним особам та розвитку громадянської активності населення.

Нормативно-правові засади волонтерської діяльності в Україні визначаються, зокрема, положеннями Закон України «Про волонтерську діяльність», який регламентує основні принципи, напрями та організаційні форми здійснення волонтерської роботи.

Попри значну кількість наукових праць, присвячених проблемам волонтерства, недостатньо дослідженими залишаються питання розвитку волонтерського руху на рівні окремих територіальних громад. Зокрема, потребує більш детального вивчення досвід організації та діяльності волонтерів у невеликих громадах, їхня взаємодія з місцевими соціальними службами та вплив на розвиток соціальної роботи.

Таким чином, аналіз наукових джерел свідчить про значний інтерес дослідників до проблеми волонтерства, проте існує потреба у подальших дослідженнях практичного досвіду волонтерської діяльності на місцевому рівні, зокрема на прикладі Яготинської громади. Саме це і зумовлює актуальність обраної теми та визначає напрям подальшого дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження ролі волонтерського руху у розвитку соціальної роботи в сучасній Україні, а також аналіз діяльності волонтерів на місцевому рівні на прикладі Яготинської громади.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

1. Розкрити сутність поняття волонтерства та визначити його роль у розвитку громадянського суспільства.
2. Дослідити історію становлення та розвитку волонтерського руху в Україні.
3. Проаналізувати нормативно-правове забезпечення волонтерської діяльності.
4. Визначити основні напрями та форми волонтерської діяльності у сфері соціальної роботи.
5. Охарактеризувати роль волонтерів у підтримці соціально вразливих категорій населення.

6. Проаналізувати взаємодію державних установ, громадських організацій та волонтерів у системі соціальної роботи.

7. Дослідити особливості розвитку волонтерського руху на Яготинщині.

8. Проаналізувати основні напрями діяльності волонтерів Яготинської громади.

9. Визначити значення волонтерської діяльності для розвитку соціальної роботи на місцевому рівні.

Об'єктом дослідження є волонтерський рух у системі соціальної роботи в Україні.

Предметом дослідження є особливості, напрями та форми волонтерської діяльності як важливого чинника розвитку соціальної роботи, а також практичний досвід волонтерської діяльності на рівні територіальної громади (на прикладі Яготинщини).

Методи дослідження. Для досягнення мети та виконання поставлених завдань у роботі використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження.

Серед основних методів дослідження використано:

- аналіз та синтез – для опрацювання наукових джерел, нормативно-правових актів та узагальнення теоретичних підходів до поняття волонтерства;
- історичний метод – для дослідження процесу становлення та розвитку волонтерського руху в Україні;
- порівняльний метод – для зіставлення різних форм і напрямів волонтерської діяльності;
- узагальнення та систематизація – для формування висновків щодо ролі волонтерства у соціальній роботі;
- описовий метод – для характеристики діяльності волонтерів на місцевому рівні, зокрема у Яготинській громаді.

Застосування зазначених методів дозволило комплексно дослідити роль волонтерського руху в сучасній системі соціальної роботи.

Теоретичне значення роботи. Теоретичне значення кваліфікаційної роботи бакалавра полягає у поглибленні наукових уявлень про волонтерський рух як важливу складову розвитку соціальної роботи в сучасному українському суспільстві. У процесі дослідження узагальнено теоретичні підходи до розуміння сутності волонтерської діяльності, її ролі у формуванні громадянського суспільства та значення для підвищення ефективності соціальної допомоги різним категоріям населення.

У роботі систематизовано наукові погляди на поняття волонтерства, визначено основні принципи, форми та напрями волонтерської діяльності у сфері соціальної роботи. Це дозволяє розширити теоретичну базу досліджень, пов'язаних із соціальною роботою, громадською активністю та розвитком інститутів громадянського суспільства.

Важливим теоретичним аспектом роботи є аналіз взаємодії волонтерського руху з державними установами, соціальними службами та громадськими організаціями. У дослідженні розкрито значення такої співпраці для підвищення ефективності соціальної підтримки населення, що сприяє подальшому розвитку теорії соціальної роботи.

Крім того, теоретичне значення роботи полягає в узагальненні досвіду волонтерської діяльності на місцевому рівні, що дозволяє доповнити наукові дослідження новими матеріалами щодо розвитку волонтерського руху в територіальних громадах України.

Отримані результати можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях у галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки, соціології та інших суміжних наук, а також сприяти розширенню наукових знань про роль волонтерства у вирішенні соціальних проблем сучасного суспільства.

Практичне значення роботи. Практичне значення кваліфікаційної роботи бакалавра полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані у діяльності соціальних працівників, органів місцевого самоврядування, громадських організацій та волонтерських об'єднань.

Матеріали дослідження можуть бути корисними для:

- вдосконалення організації волонтерської діяльності у територіальних громадах;
- підвищення ефективності взаємодії між соціальними службами та волонтерами;
- розвитку програм підтримки соціально вразливих груп населення;
- використання у навчальному процесі під час підготовки фахівців із соціальної роботи.

Крім того, результати дослідження можуть бути використані для подальшого розвитку волонтерського руху на місцевому рівні, зокрема у Яготинській громаді, а також для популяризації волонтерської діяльності серед населення.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури, додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

1.1. Поняття волонтерства та його роль у розвитку громадянського суспільства

У сучасному суспільстві волонтерська діяльність відіграє важливу роль у вирішенні соціальних проблем та розвитку громадянської активності. Волонтерство є однією з форм соціальної взаємодії, що ґрунтується на принципах добровільності, безкорисливості, гуманізму та солідарності. Саме тому волонтерський рух виступає важливим чинником формування громадянського суспільства та підвищення ефективності соціальної роботи.

Поняття «волонтерство» походить від французького слова *volontaire*, що означає «доброволець». У широкому значенні волонтерство розглядається як добровільна діяльність людини, спрямована на надання допомоги іншим людям, громаді або суспільству загалом без отримання матеріальної винагороди. Волонтерська діяльність здійснюється з власної ініціативи людини і базується на прагненні зробити внесок у вирішення суспільно важливих проблем [12, с. 23].

Волонтерство – це суспільно корисна діяльність, що здійснюється на добровільних засадах, без матеріальної винагороди, і спрямована на допомогу людям, громадам або суспільству в цілому. Основна мета волонтерства – підтримка тих, хто опинився у складних життєвих обставинах, розвиток громадянського суспільства та формування соціальної солідарності.

Відповідно до положень Закон України «Про волонтерську діяльність», волонтерська діяльність визначається як добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги. Така діяльність може реалізовуватися у різних сферах суспільного життя, зокрема у соціальній, гуманітарній, освітній, культурній та медичній.

Науковці також приділяють значну увагу дослідженню сутності волонтерства. Так, Ірина Зверева розглядає волонтерство як форму соціальної

активності громадян, що сприяє розвитку соціальної відповідальності та взаємодопомоги у суспільстві. На думку Алли Капської, волонтерська діяльність є важливим елементом соціальної роботи, оскільки дозволяє залучити широкі верстви населення до вирішення соціальних проблем та підтримки людей, які опинилися у складних життєвих обставинах [34, с. 91].

Волонтерська діяльність ґрунтується на чітких принципах, які визначають етичні, соціальні та організаційні рамки цієї діяльності. Дотримання цих принципів є ключовим для ефективності волонтерства, формування довіри в суспільстві та забезпечення сталого розвитку громадянських ініціатив.

1. Добровільність

Добровільність є основним принципом волонтерства. Волонтер не отримує примусової чи обов'язкової участі, а свідомо обирає надання допомоги іншим людям, організаціям або суспільству в цілому. Цей принцип відокремлює волонтерство від оплачуваної роботи та гарантує, що діяльність виконується з щирим бажанням допомагати.

2. Безоплатність

Волонтерська діяльність не передбачає грошової винагороди за виконану роботу. Водночас волонтери можуть отримувати компенсацію лише на покриття транспортних витрат, проживання чи харчування у випадках, коли участь у заході потребує матеріальних витрат. Безоплатність забезпечує чистоту мотивації та соціальну легітимність діяльності.

3. Альтруїзм і соціальна відповідальність

Волонтерство базується на прагненні допомогти іншим без очікування матеріальної вигоди. Цей принцип передбачає розуміння потреб інших людей, емпатію та готовність діяти на благо громади. Волонтери несуть соціальну відповідальність за свої дії, намагаючись максимізувати позитивний ефект своєї роботи та мінімізувати можливу шкоду.

4. Добросовісність і професіоналізм

Волонтери повинні виконувати свої обов'язки сумлінно та відповідально. Це включає дотримання правил безпеки, етичних норм, конфіденційності та

законодавства. Професійний підхід підвищує ефективність діяльності та зміцнює довіру суспільства до волонтерських ініціатив.

5. Рівність і недискримінація

Волонтерство передбачає рівне ставлення до всіх категорій населення, незалежно від віку, статі, національності, релігійних переконань чи соціального статусу. Волонтери не повинні дискримінувати тих, кому надають допомогу, та мають сприяти соціальній інтеграції та інклюзії.

6. Солідарність і партнерство

Волонтерська діяльність передбачає співпрацю з іншими волонтерами, громадськими організаціями та соціальними інститутами. Солідарність і партнерство дозволяють досягати більших результатів та ефективно координувати зусилля для задоволення потреб громади.

7. Доброзичливість і повага до людей

Цей принцип передбачає ставлення до всіх учасників волонтерської діяльності та отримувачів допомоги з повагою, терпимістю та емпатією. Волонтер повинен враховувати індивідуальні потреби та обмеження людей, які потребують підтримки, і діяти без проявів насильства, тиску або маніпуляцій.

8. Прозорість і підзвітність

Волонтерські організації та ініціативи повинні бути відкритими щодо своїх цілей, діяльності та використання ресурсів. Прозорість підвищує довіру до волонтерських ініціатив і мотивує більше людей долучатися до добровільної діяльності [38, с. 62].

Принципи волонтерської діяльності формують етичний, організаційний і соціальний фундамент добровільної допомоги. Дотримання цих принципів гарантує, що волонтерство виконує свою головну місію – надання ефективної, морально і соціально відповідальної допомоги людям та громаді, зміцнення громадянського суспільства і формування культури солідарності.

Волонтерський рух має значний вплив на розвиток громадянського суспільства. Громадянське суспільство – це сфера суспільного життя, у якій громадяни та їхні об'єднання самотійно реалізують свої інтереси, беруть

участь у вирішенні суспільних проблем та взаємодіють із державою. У цьому контексті волонтерство виступає важливим механізмом залучення громадян до суспільно корисної діяльності.

Через участь у волонтерських ініціативах люди отримують можливість впливати на соціальні процеси, розвивати активну громадянську позицію та брати участь у житті громади. Волонтерська діяльність сприяє формуванню таких важливих цінностей, як взаємодопомога, солідарність, відповідальність та повага до прав людини.

Сучасне волонтерство охоплює різноманітні напрями діяльності, що зумовлено потребами суспільства та специфікою соціальних проблем. Залежно від сфери діяльності, можна виділити кілька основних видів волонтерства:

1. Соціальне волонтерство

Соціальне волонтерство є одним із найпоширеніших видів добровільної діяльності. Воно спрямоване на підтримку соціально незахищених верств населення, зокрема людей похилого віку, осіб з інвалідністю, малозабезпечених сімей, дітей-сиріт та людей, які опинилися у складних життєвих обставинах. Волонтери у цій сфері допомагають забезпечувати людей продуктами харчування, одягом, медикаментами, а також надають психологічну підтримку.

Окрім матеріальної допомоги, соціальне волонтерство передбачає організацію соціальних заходів, спрямованих на покращення якості життя людей. Наприклад, волонтери можуть проводити культурні та освітні заходи для дітей із неблагополучних сімей, організовувати дозвілля для людей похилого віку або допомагати у вирішенні побутових питань.

2. Волонтерство у сфері допомоги військовим

Особливого розвитку в Україні набув волонтерський рух, спрямований на підтримку військовослужбовців. Цей вид волонтерства активно розвивається з 2014 року у зв'язку з початком російської агресії проти України. Волонтери забезпечують військових необхідним спорядженням, продуктами харчування, медикаментами, засобами зв'язку та іншими ресурсами.

Крім матеріальної підтримки, важливим напрямом є моральна та психологічна підтримка військових. Волонтери організовують благодійні акції, пишуть листи підтримки, проводять культурні заходи та допомагають військовим під час їхньої реабілітації після повернення з фронту.

3. Гуманітарне волонтерство

Гуманітарне волонтерство передбачає надання допомоги людям, які постраждали від надзвичайних ситуацій, конфліктів або природних катастроф. У межах цього виду діяльності волонтери займаються збором та розподілом гуманітарної допомоги, організацією тимчасового житла, забезпеченням продуктами харчування та необхідними речами.

В умовах війни гуманітарне волонтерство набуло особливого значення, оскільки велика кількість людей була змушена залишити свої домівки. Волонтери допомагають внутрішньо переміщеним особам адаптуватися до нових умов життя, сприяють отриманню соціальної допомоги та організовують різноманітні інтеграційні заходи.

4. Медичне волонтерство

Медичне волонтерство полягає у наданні допомоги у сфері охорони здоров'я. До цієї діяльності часто долучаються медичні працівники, студенти медичних навчальних закладів або інші люди, які мають відповідні навички. Волонтери допомагають у лікарнях, беруть участь у проведенні медичних акцій, донорських програм та кампаній із популяризації здорового способу життя.

У період воєнних дій медичні волонтери також займаються забезпеченням лікарень медикаментами, організацією збору крові для поранених військових та підтримкою реабілітаційних програм для постраждалих.

5. Освітнє волонтерство

Освітнє волонтерство спрямоване на поширення знань та підвищення рівня освіти населення. Волонтери проводять навчальні тренінги, лекції, семінари та інші освітні заходи. Особливу роль цей вид волонтерства відіграє у роботі з дітьми та молоддю.

Волонтери можуть допомагати учням у навчанні, проводити безкоштовні заняття з іноземних мов, комп'ютерної грамотності або інших дисциплін. Освітнє волонтерство сприяє розвитку особистості, підвищенню рівня соціальної активності та формуванню громадянської свідомості.

6. Екологічне волонтерство

Екологічне волонтерство спрямоване на захист довкілля та збереження природних ресурсів. Волонтери організовують прибирання територій, висадку дерев, екологічні акції та просвітницькі заходи. Вони також беруть участь у кампаніях із підвищення екологічної свідомості населення.

Такі ініціативи мають важливе значення для формування відповідального ставлення до навколишнього середовища та розвитку екологічної культури в суспільстві.

7. Культурне та подієве волонтерство

Цей вид волонтерської діяльності пов'язаний з організацією культурних, спортивних та громадських заходів. Волонтери допомагають у проведенні фестивалів, концертів, виставок, спортивних змагань та інших подій. Вони можуть виконувати різні функції, зокрема організаційну підтримку, інформаційний супровід або допомогу учасникам заходів.

Культурне волонтерство сприяє розвитку культурного життя громади, популяризації національних традицій та залученню громадян до активної участі у суспільному житті [51, с. 35].

Отже, волонтерство є багатогранним явищем, яке охоплює різні сфери суспільного життя. Кожен вид волонтерської діяльності має свої особливості, проте всі вони спрямовані на досягнення спільної мети – допомогу людям та розвиток суспільства.

У сучасному демократичному суспільстві волонтерська діяльність виступає не лише інструментом реалізації громадянських прав і свобод, а й важливим чинником соціальної стабільності, сприяючи формуванню активної громадянської позиції, розвитку солідарності, зміцненню організаційного

потенціалу громад, підвищенню рівня довіри в суспільстві та виконанню освітньо-просвітницьких функцій:

1. Формування громадянської активності

Волонтерство мотивує людей брати активну участь у житті своєї громади, розвивати соціальну ініціативу та відповідальність. Через волонтерські проекти громадяни набувають навичок організації, комунікації, співпраці та лідерства. У свою чергу, це стимулює активну участь у політичних і соціальних процесах, таких як участь у виборах, громадських слуханнях, екологічних кампаніях чи місцевих ініціативах.

2. Соціальна солідарність та підтримка вразливих груп

Волонтерство забезпечує прямий контакт громадян із потребами інших людей, що сприяє розвитку емпатії та відповідальності. Волонтерські ініціативи часто спрямовані на підтримку соціально незахищених категорій населення — дітей-сиріт, людей з інвалідністю, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб тощо. Через ці форми допомоги формуються цінності взаємодопомоги та соціальної справедливості, які є фундаментом громадянського суспільства.

3. Розвиток організаційного потенціалу громад

Волонтерство сприяє створенню та зміцненню громадських організацій, благодійних фондів, молодіжних та професійних спільнот. Ці організації виконують функцію «мосту» між державою та громадянами, надаючи послуги, яких часто не вистачає з боку державних структур. Наприклад, у сучасній Україні організації на кшталт БФ “Повернись живим”, Карітас Україна та численні місцеві ініціативи координують допомогу ветеранам, внутрішньо переміщеним особам та соціально вразливим групам.

4. Підвищення рівня довіри у суспільстві

Регулярна волонтерська діяльність сприяє зміцненню соціальної довіри. Коли громадяни бачать конкретні результати допомоги, вони довіряють не лише окремим волонтерам, але й громадським організаціям загалом. Це створює позитивне коло: чим більше людей залучено до добровільної

діяльності, тим більше вони готові підтримувати суспільні ініціативи та брати участь у розвитку своєї громади.

5. Освітня та просвітницька функція

Волонтерство має і освітню складову: воно сприяє поширенню інформації про соціальні проблеми, права людини, екологічні та культурні цінності. Через участь у волонтерських проєктах громадяни отримують практичний досвід, формують критичне мислення та соціальну відповідальність, що є невід'ємною частиною розвитку активного громадянського суспільства.

6. Інноваційність і впровадження нових практик

Волонтерські ініціативи часто стають лабораторією нових соціальних практик. Наприклад, цифрові платформи для збору коштів, волонтерські застосунки для допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях або програми психологічної підтримки ветеранів активно впроваджувалися саме завдяки волонтерським ініціативам. Це дозволяє громадянському суспільству бути гнучким і швидко реагувати на потреби суспільства [27, с. 70].

Волонтерство виконує багатопланову роль у розвитку громадянського суспільства. Воно формує культуру соціальної відповідальності, сприяє підвищенню громадянської активності, зміцненню довіри між людьми та організаціями, а також забезпечує підтримку соціально вразливих груп. Крім того, волонтерство стимулює інновації та сприяє утворенню стійких громадських структур, які здатні ефективно взаємодіяти як із державними, так і з приватними інституціями. Таким чином, волонтерство є не лише формою допомоги, але й потужним механізмом розвитку демократичного та активного суспільства.

Особливо важливу роль волонтерство відіграє у сфері соціальної роботи, де допомога громадянам часто потребує не лише матеріальних ресурсів, а й особистої участі, підтримки та професійних навичок. Волонтерські ініціативи у цій сфері підсилюють діяльність державних і громадських структур, забезпечуючи комплексний підхід до вирішення соціальних проблем.

1. Підтримка вразливих категорій населення

Волонтери активно працюють із людьми, які опинилися у складних життєвих обставинах:

- Діти-сироти та малозабезпечені сім'ї – волонтери організовують навчальні курси, збирають одяг, іграшки, книги та забезпечують психологічну підтримку;
- Літні люди та особи з інвалідністю – надають допомогу в побуті, доставці ліків, супроводі на медичні обстеження та створенні умов для соціалізації;
- Внутрішньо переміщені особи та постраждалі від конфліктів – допомагають у пошуку житла, працевлаштуванні, інтеграції в громаду та отриманні соціальних послуг.

Ця допомога часто поєднує як матеріальні, так і психологічні аспекти, що робить волонтерство важливою складовою соціальної роботи.

2. Підсилення діяльності соціальних служб

Волонтерство дозволяє державним та громадським соціальним службам збільшити охоплення потребуючих громадян і забезпечити більш персоналізовану підтримку. Наприклад, у містах та громадах України волонтери активно співпрацюють із:

- Центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді,
- Територіальними центрами соціального обслуговування (надання послуг людям похилого віку та особам з інвалідністю),
- Місцевими благодійними організаціями, які координують допомогу малозабезпеченим сім'ям і внутрішньо переміщеним особам.

Завдяки волонтерам соціальні служби можуть реалізовувати проєкти, які безпосередньо потребують людських ресурсів і взаємодії з громадою.

3. Психологічна та освітня підтримка

Волонтерство у соціальній сфері не обмежується матеріальною допомогою. Волонтери надають психологічну підтримку, допомагають людям адаптуватися до нових умов життя, організовують освітні та культурні заходи. Наприклад:

- організація психологічних тренінгів для ветеранів та їхніх родин,
- проведення курсів цифрової грамотності для літніх людей,
- навчальні програми для дітей-сиріт, що готують їх до самостійного життя.

Ці заходи сприяють розвитку соціальних навичок, підвищенню самооцінки та інтеграції в громаду.

4. Волонтерство як фактор розвитку соціальної інновації

Волонтерські ініціативи стимулюють появу нових підходів у соціальній роботі. Наприклад:

- створення мобільних груп для допомоги людям із обмеженими можливостями,
- використання онлайн-платформ для координації допомоги постраждалим від надзвичайних ситуацій,
- запуск проєктів із соціального підприємництва, що дають змогу малозабезпеченим отримати професійні навички та джерела доходу.

Це дозволяє соціальній роботі швидше реагувати на потреби громадян та ефективніше використовувати обмежені ресурси [18, с. 47].

Волонтерство у сфері соціальної роботи є важливим інструментом підтримки населення, підсилює діяльність соціальних служб і сприяє розвитку громадянського суспільства. Воно охоплює матеріальну, психологічну та освітню допомогу, підвищує ефективність соціальної політики та стимулює соціальні інновації. Завдяки активній участі волонтерів соціальна робота стає більш гнучкою, доступною та орієнтованою на потреби конкретної людини та громади.

У сучасній Україні волонтерський рух набув особливого розвитку у зв'язку із соціально-економічними та політичними викликами, а також військовими подіями останніх років. Волонтери активно долучаються до допомоги військовослужбовцям, внутрішньо переміщеним особам, сім'ям загиблих захисників, людям похилого віку та іншим категоріям населення, які потребують підтримки.

Таким чином, волонтерство є важливим соціальним явищем, що сприяє розвитку громадянського суспільства, зміцненню соціальної солідарності та підвищенню ефективності соціальної роботи. Активна участь громадян у волонтерській діяльності сприяє вирішенню багатьох соціальних проблем та формує відповідальне і згуртоване суспільство.

1.2. Історія становлення волонтерського руху у світі та в Україні

Волонтерський рух в Україні має глибоке історичне коріння і формувався протягом тривалого періоду розвитку суспільства. Традиції взаємодопомоги, благодійності та підтримки нужденних існували ще з давніх часів і поступово набували організованих форм. Становлення волонтерства в Україні можна розглядати як процес еволюції суспільної активності громадян, спрямованої на допомогу іншим людям та вирішення соціальних проблем.

Волонтерство як соціальне явище існує вже багато століть і має глибоке історичне коріння. Воно виникло задовго до формування сучасних державних соціальних служб та громадських організацій, як відповідь людей на потребу допомагати іншим без очікування винагороди. Історія волонтерства демонструє, що ця діяльність завжди була тісно пов'язана з культурними, релігійними та соціальними традиціями різних народів.

Одні з перших задокументованих форм волонтерства пов'язані з релігійною благодійністю. У християнських громадах Європи середньовіччя існували братства та монастирі, де добровольці допомагали бідним, хворим та подорожнім. Подібні практики існували і в ісламських суспільствах – закят (обов'язкове милостинне даяння) та садка (добровільна благодійність) були формою соціальної підтримки.

У Китаї та Японії ще з давніх часів існували традиції взаємодопомоги в межах сіл і родинних громад, які виконували функції соціального страхування: добровільно підтримували нужденних, організовували колективну допомогу під час посухи або епідемії.

Масштабне зародження сучасного волонтерства відбулося у XIX столітті в Європі та Північній Америці. Це пов'язано з урбанізацією, розвитком

промисловості та появою нових соціальних проблем: бідності, безпритульності, дитячої праці та хвороб. У цей час з'являються перші громадські благодійні організації та соціальні товариства, які залучають добровольців для вирішення суспільних проблем.

Відомим прикладом є діяльність Червоного Хреста, заснованого у 1863 році Жаном Анрі Дюнаном у Женеві. Організація стала першою міжнародною структурою, яка систематично залучала волонтерів для надання гуманітарної допомоги під час війн та катастроф. Її приклад надихнув подібні ініціативи у багатьох країнах світу.

У XX столітті волонтерство набуло глобального характеру. Під час Першої та Другої світових війн добровольці забезпечували допомогу солдатам, пораненим, біженцям та постраждалим цивільним. Після війни, у період економічного та соціального відновлення, починають створюватися численні громадські організації, які залучають волонтерів для вирішення різних соціальних проблем: охорона здоров'я, освіта, захист прав людини, розвиток культури та науки [10, с. 95].

У другій половині XX століття в розвинених країнах, таких як США, Великобританія та Канада, виникає системне соціальне волонтерство, яке охоплює благодійні організації, школи, університети та державні програми підтримки громадянських ініціатив. Волонтерські програми у США, наприклад, починають залучати студентів, молодь та пенсіонерів для участі у соціальних проєктах, освіті, охороні здоров'я та екології.

З кінця XX століття та на початку XXI століття волонтерство стає глобальним явищем. Розвиваються міжнародні організації, такі як ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Amnesty International, які активно залучають добровольців для реалізації гуманітарних, освітніх, культурних та правозахисних програм у різних країнах світу.

Сучасне волонтерство характеризується різноманітністю форм: від традиційної соціальної допомоги до цифрового волонтерства, коли люди

допомагають через онлайн-платформи, дистанційно координують гуманітарні акції, проводять навчальні вебінари та інформаційні кампанії.

Отже, волонтерство у світі має давнє і багатогранне коріння. Від релігійної благодійності та традиційної взаємодопомоги до сучасних глобальних програм воно розвивалося як відповідь на соціальні виклики та потребу в підтримці тих, хто опинився у складних обставинах. Сьогодні волонтерство є не лише гуманітарною діяльністю, а й важливим чинником соціальної згуртованості, розвитку громадянського суспільства та міжнародної солідарності.

Перші прояви добровільної допомоги на українських землях можна простежити ще в період Київської Русі. У той час значну роль у підтримці нужденних відігравали релігійні установи та громади. Монастирі та церкви організовували притулки для бідних, надавали допомогу хворим, сиротам та людям похилого віку. Благодійна діяльність була важливою складовою суспільного життя і ґрунтувалася на принципах милосердя та християнської моралі. Ці інститути виконували не лише духовну функцію, але й соціальну, виступаючи своєрідними центрами підтримки населення під час епідемій, голоду та військових конфліктів.

Наприклад, у Київському Софійському монастирі ще в XI–XII століттях діяли лікарні для бідних та притулки для сиріт, де ченці надавали медичну допомогу та навчали дітей ремеслам. У Чернігівських монастирях існували спеціальні госпіталі для постраждалих під час воєнних дій та епідемій, а благодійні братства, які функціонували при церквах, систематично організовували збір продуктів та одягу для нужденних. Крім того, в українських містах і селах сформувалися традиції добровільної допомоги сусідів один одному: під час пожеж, епідемій чи голоду громади організовували колективні зусилля для підтримки тих, хто опинився у скрутному становищі.

У наступні історичні періоди традиції благодійності та взаємодопомоги продовжували розвиватися. На українських землях у XVII–XVIII століттях формувалися перші цехові та гільдійні організації, які мали елементи взаємодопомоги серед своїх членів. Вони організовували підтримку сімей

майстрів, які постраждали від хвороб або воєн, а також створювали фонди для допомоги бідним і знедоленим. Наприклад, ремісничі цехи Львова та Харкова створювали «сховища милосердя», де надавали безкоштовне житло, харчі та медичну допомогу постраждалим членам цеху та їхнім сім'ям.

У XIX столітті в Україні почали активно діяти різноманітні благодійні товариства, громадські організації та доброчинні фонди. Значний внесок у розвиток благодійної діяльності зробили представники української інтелігенції та меценати. Так, Гнат Хоткевич підтримував створення навчальних закладів та культурних центрів для дітей із малозабезпечених сімей, Олександр Русов сприяв відкриттю шкіл та бібліотек у провінційних містах, а Федір Яковенко та інші меценати фінансували лікарні та притулки для сиріт. У цей період також з'являються перші жіночі благодійні товариства, які організовували збір коштів на лікування хворих, підтримку дитячих будинків і допомогу під час епідемій. Саме в цей час почали формуватися перші організовані форми добровільної громадської діяльності, що стали передумовою розвитку сучасного волонтерського руху, адже вони базувалися на чітких правилах, організаційній структурі та систематичному залученні населення до благодійної роботи.

У радянський період розвиток волонтерства мав специфічний характер. Хоча офіційно добровільна громадська діяльність існувала у формі різних ініціатив, таких як суботники, допомога колгоспам чи участь у громадських роботах, значною мірою вона була організована державою і не завжди мала повністю добровільний характер. Волонтерство тоді виконувало пропагандистську функцію та було частково інструментом соціальної мобілізації, а не самостійним громадянським рухом. Незважаючи на це, існували і незалежні форми допомоги: спільноти Червоного Хреста надавали медичну допомогу та організовували навчальні курси для населення; студентські товариства організовували збори одягу та книг для дитячих будинків; професійні асоціації лікарів і педагогів брали участь у підтримці людей похилого віку та дітей-сиріт. Такі ініціативи, хоча й обмежені у масштабах, зберігали елементи добровільності і соціальної відповідальності.

Новий етап розвитку волонтерського руху в Україні розпочався після проголошення незалежності держави у 1991 році. У цей час активно створювалися громадські організації, благодійні фонди та ініціативні групи, які займалися вирішенням соціальних проблем, допомогою малозабезпеченим верствам населення, людям з інвалідністю, дітям-сиротам та іншим категоріям громадян. Серед перших і найбільш активних організацій були Міжнародний Червоний Хрест в Україні, Всеукраїнська благодійна організація «Карітас», а також численні регіональні ініціативи, що займалися підтримкою соціально вразливих груп. Важливу роль у розвитку волонтерства відігравали міжнародні програми та фонди, які надавали методичну, фінансову та організаційну підтримку українським волонтерським ініціативам [17, с. 24].

Таким чином, історія волонтерства в Україні до 1991 року демонструє поступовий розвиток від традиційної взаємодопомоги та релігійної благодійності до формалізованих структур громадської активності. Поступово формувалося підґрунтя для сучасного волонтерського руху, який після здобуття незалежності став системним явищем і невід’ємною частиною розвитку громадянського суспільства в Україні, заснованого на принципах добровільності, безоплатності та соціальної відповідальності.

Значним поштовхом для розвитку волонтерського руху в Україні стали події 2013–2014 років, пов’язані з Революцією Гідності. У цей період тисячі громадян долучилися до організації допомоги учасникам протестів, медичного забезпечення, збору продуктів та одягу. Саме тоді волонтерський рух продемонстрував високий рівень самоорганізації та громадянської солідарності.

Після початку Російської агресії проти України волонтерський рух набув ще більшого значення. Волонтери активно допомагали українським військовим, забезпечували їх необхідним спорядженням, одягом, медикаментами та продуктами харчування. Крім того, значна увага приділялася допомозі внутрішньо переміщеним особам, які були змушені залишити свої домівки через воєнні дії.

З початком повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 року волонтерський рух в Україні пережив масштабну трансформацію. Якщо до війни волонтерство здебільшого мало локальний, громадський характер, то після 2022 року воно стало системною соціально-психологічною та гуманітарною силою, що впливає на стан суспільства, обороноздатність держави й підтримку значних груп населення.

Соціологічні дослідження свідчать, що з початку повномасштабної війни понад 70 % українців брали участь у волонтерській діяльності у тій чи іншій формі – матеріально, фінансово або організаційно. Такий рівень залучення свідчить про високу суспільну мобілізацію та громадську солідарність сучасного українського суспільства [14, с. 82].

Динаміка офіційно зареєстрованих волонтерів значно зросла протягом війни. На початку повномасштабного вторгнення кількість волонтерів, занесених до державного Реєстру волонтерів, була дуже низькою, але вже у грудні 2023 року їх кількість збільшилась у 21 разів порівняно з показниками на початку війни.

Станом на листопад 2024 року офіційно було зареєстровано понад 10 454 волонтери, що свідчить про стійке зростання інституційної бази волонтерського руху.

На початку сезону 2025 року кількість офіційних волонтерів зросла до 11 792 осіб, показавши 11 % приріст за рік [61, с. 64].

Однак експерти зазначають, що реальна кількість людей, які займаються волонтерством, значно перевищує офіційні дані, оскільки більшість з них діють поза формальними реєстрами, передаючи допомогу безпосередньо через фонди, місцеві ініціативи та неформальні групи.

Важливим показником розвитку волонтерства є масштаби фінансової підтримки. За даними 2025 року, українці та благодійні фонди зібрали загалом понад 105,9 млрд грн для потреб українського суспільства та армії, що на 37 % більше, ніж за попередні три роки разом узяті.

Зокрема:

- фонд United24 зібрав понад 77,7 млрд грн;
- фонд Come Back Alive (Повернись живим) – понад 26,2 млрд грн;
- фонд Prytula Foundation – близько 1,97 млрд грн.

Ці кошти спрямовані на підтримку Збройних Сил України, закупівлю техніки, медичного обладнання, гуманітарної допомоги та реабілітації постраждалих.

Важливим чинником розвитку волонтерства стала цифровізація та створення спеціальних онлайн-платформ. Наприклад, Волонтерська платформа, створена Українською волонтерською службою спільно з UNICEF та IT-компаніями, об'єднала понад 400 000 користувачів та понад 500 організацій і локальних ініціатив ще до початку широкомасштабної війни, але після її початку стала центральним інструментом координації гуманітарної допомоги.

Це свідчить про те, що сучасне волонтерство в Україні стало не лише гуманітарним, але й технологічно організованим процесом, який включає бази даних, онлайн-координацію, логістику та інтегровану комунікацію між волонтерами, організаціями та потребуючими.

Дані реєстру волонтерів показують, що найбільше офіційно зареєстрованих волонтерів припадає на Київську, Харківську та інші центральні та східні області, де активність громадських ініціатив була найвищою через безпосередній вплив конфлікту та потребу в гуманітарній підтримці.

Окрім чисельних та фінансових показників, волонтерський рух в Україні має важливий соціальний вимір. Він сприяв зміцненню громадянської солідарності, формуванню культури взаємодопомоги, консолідації громад навколо спільних цілей та підтримки державних інститутів у критичні моменти. За даними соціологічних опитувань, більшість волонтерів не лише брали участь у конкретних акціях допомоги, але й вважали свою діяльність значущою для захисту держави та соціальної підтримки найбільш вразливих груп населення.

Таким чином, волонтерство в Україні після 2022 року – це явище масштабне, структуроване та багатовимірне, яке об'єднує сотні тисяч людей по

всій території країни та діаспори за кордоном. Воно включає організовану допомогу армії, підтримку ВПО, соціально незахищених громадян, медичну, гуманітарну, освітню та технологічну підтримку. Статистичні дані підтверджують суттєве зростання як чисельності волонтерів, так і обсягів зібраних коштів та ресурсів, що свідчить про глибоке перетворення волонтерства в Україні у відповідь на виклики сучасної війни.

Важливим етапом розвитку волонтерського руху стало також прийняття Закон України «Про волонтерську діяльність», який визначив правові та організаційні засади волонтерської діяльності, права та обов'язки волонтерів, а також напрями здійснення волонтерської допомоги.

Отже, історія становлення волонтерського руху в Україні свідчить про поступовий розвиток традицій добровільної допомоги та громадянської активності. Сьогодні волонтерство стало важливим соціальним явищем, яке відіграє значну роль у вирішенні суспільних проблем, підтримці соціально вразливих груп населення та розвитку громадянського суспільства.

1.3. Нормативно-правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні

Нормативно-правове забезпечення волонтерської діяльності є важливою передумовою її ефективного функціонування та розвитку. Законодавче регулювання сприяє формуванню чітких правил організації волонтерської діяльності, визначає права та обов'язки волонтерів, а також забезпечує правовий захист осіб, які здійснюють добровільну допомогу. В Україні правове регулювання волонтерства сформувалося відносно нещодавно, однак у сучасних умовах воно відіграє важливу роль у розвитку громадянського суспільства та системи соціальної роботи.

Основу правового регулювання волонтерської діяльності становить Закон України «Про волонтерську діяльність». Цей закон був прийнятий з метою визначення правових та організаційних засад волонтерської діяльності, створення умов для розвитку добровільної громадської активності та підтримки діяльності волонтерських організацій [1].

Згідно із законом, волонтерська діяльність визначається як добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється фізичними особами на користь інших осіб або суспільства загалом. Основною метою такої діяльності є надання допомоги людям, які потребують підтримки, а також сприяння розвитку суспільства та вирішенню соціальних проблем.

Закон визначає основні принципи волонтерської діяльності. До них належать добровільність, безкорисливість, гуманність, рівність прав та свобод, законність і відповідальність. Принцип добровільності означає, що участь у волонтерській діяльності здійснюється за власним бажанням людини без будь-якого примусу. Безкорисливість передбачає відсутність матеріальної вигоди, оскільки волонтерська діяльність не є оплачуваною працею. Гуманність і соціальна спрямованість відображають головну мету волонтерства – допомогу людям і суспільству.

Важливим положенням закону є визначення суб'єктів волонтерської діяльності. До них належать волонтери, організації та установи, що залучають волонтерів до своєї діяльності, а також отримувачі волонтерської допомоги. Волонтером може бути фізична особа, яка добровільно здійснює соціально корисну діяльність без отримання матеріальної винагороди. Водночас закон визначає, що волонтером може бути особа, яка досягла 14-річного віку, а у випадках участі у деяких видах діяльності – за згодою батьків або законних представників.

Закон також передбачає основні напрями волонтерської діяльності. До них належать допомога соціально незахищеним верствам населення, підтримка людей з інвалідністю, допомога дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, сприяння розвитку освіти, культури, науки та спорту, надання допомоги постраждалим від надзвичайних ситуацій, а також підтримка військовослужбовців і осіб, які постраждали внаслідок воєнних дій.

Особливо важливим є те, що закон визначає права волонтерів. Волонтери мають право на належні умови здійснення волонтерської діяльності, отримання інформації щодо завдань та змісту роботи, забезпечення необхідними засобами

для виконання волонтерської допомоги, а також на повагу до їхньої гідності та захист прав під час виконання волонтерських обов'язків. Крім того, закон передбачає можливість укладення договору про здійснення волонтерської діяльності між волонтером та організацією, яка його залучає.

Водночас закон визначає і обов'язки волонтерів. Вони зобов'язані сумлінно виконувати покладені на них завдання, дотримуватися правил діяльності організації, з якою співпрацюють, поважати права отримувачів допомоги та дотримуватися законодавства України.

Закон також передбачає права та обов'язки організацій, що залучають волонтерів. Такі організації повинні забезпечувати належні умови для здійснення волонтерської діяльності, проводити інструктаж волонтерів, надавати їм необхідну інформацію про характер роботи, а також сприяти підвищенню рівня їхньої підготовки. У деяких випадках організації можуть забезпечувати волонтерів спеціальним одягом, обладнанням або засобами безпеки.

Важливим аспектом нормативно-правового забезпечення є соціальний захист волонтерів. Закон передбачає можливість страхування волонтерів на час виконання ними волонтерської діяльності, особливо у випадках, коли така діяльність пов'язана з підвищеним ризиком для життя або здоров'я. Це має важливе значення для гарантування безпеки осіб, які беруть участь у соціально важливих заходах.

Окрім основного закону, правове регулювання волонтерської діяльності здійснюється також іншими нормативно-правовими актами. Зокрема, важливу роль відіграє Конституція України, яка гарантує громадянам право на свободу об'єднання, участь у громадських організаціях та здійснення благодійної діяльності. Ці положення створюють правову основу для розвитку громадських ініціатив, у тому числі волонтерського руху.

Крім того, правові засади благодійної діяльності визначені у Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації». Цей закон регулює діяльність благодійних організацій, які часто виступають основними

платформами для реалізації волонтерських ініціатив та залучення добровольців до соціальних проектів [2].

У сучасних умовах розвитку українського суспільства, особливо в період воєнних викликів, нормативно-правове забезпечення волонтерської діяльності продовжує вдосконалюватися. Держава визнає важливу роль волонтерів у наданні гуманітарної допомоги, підтримці військовослужбовців, внутрішньо переміщених осіб та інших категорій населення, що потребують допомоги.

Отже, нормативно-правова база волонтерської діяльності в Україні створює необхідні умови для розвитку добровільної громадської активності, визначає права та обов'язки учасників волонтерського руху і сприяє ефективній організації соціальної допомоги. Наявність чіткої законодавчої основи дозволяє підвищити ефективність волонтерської діяльності та сприяє подальшому розвитку громадянського суспільства в Україні.

РОЗДІЛ 2. ДОСВІД ТА ЗНАЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ НА ЯГОТИНЩИНІ

2.1. Історія розвитку волонтерського руху на Яготинщині

Волонтерський рух на Яготинщині є важливою складовою громадської активності місцевого населення та відіграє значну роль у вирішенні соціальних проблем громади. Розвиток волонтерства у цьому регіоні відбувався поступово і був тісно пов'язаний із загальнодержавними процесами формування громадянського суспільства та підвищення рівня соціальної відповідальності громадян.

Яготинщина має давні традиції взаємодопомоги та громадської підтримки. Ще до активного розвитку сучасного волонтерського руху мешканці регіону брали участь у різноманітних благодійних ініціативах, допомагали соціально незахищеним верствам населення, організовували збір коштів і продуктів для людей, які опинилися у складних життєвих обставинах. Значну роль у такій діяльності відігравали освітні заклади, громадські організації, релігійні громади та активні мешканці міста і навколишніх сіл.

Активізація волонтерського руху на Яготинщині значною мірою відбулася після подій Революція Гідності. У цей період багато мешканців регіону долучилися до організації допомоги учасникам протестів, збирали необхідні речі, продукти харчування та медикаменти. Саме тоді сформувалися перші організовані волонтерські ініціативи, які згодом продовжили свою діяльність у різних соціальних напрямках [10, с. 45].

Новий етап розвитку волонтерського руху на Яготинщині розпочався після початку Російської агресії проти України. Мешканці громади активно долучилися до допомоги українським військовослужбовцям, які брали участь у бойових діях на сході України. Волонтери організовували збір продуктів харчування, теплого одягу, засобів гігієни, медикаментів та інших необхідних речей для військових. Також проводилися благодійні ярмарки, концерти та інші заходи, кошти від яких спрямовувалися на підтримку захисників України.

Значну роль у розвитку волонтерської діяльності відігравали освітні установи, зокрема школи та позашкільні заклади. Учні та студенти брали активну участь у благодійних акціях, виготовляли маскувальні сітки, писали листи підтримки військовим, збирали гуманітарну допомогу. Таким чином, волонтерська діяльність сприяла формуванню у молоді почуття патріотизму, відповідальності та небайдужості до проблем суспільства.

Особливо активним волонтерський рух став після початку Повномасштабного вторгнення Росії в Україну. У цей період на Яготинщині значно збільшилася кількість волонтерських ініціатив та громадських об'єднань. Волонтери організовували гуманітарні штаби, забезпечували підтримку військових підрозділів, допомагали внутрішньо переміщеним особам, які прибували до громади з регіонів, де тривали бойові дії.

У місті Яготин було створено пункти збору гуманітарної допомоги, де мешканці могли передати продукти харчування, одяг, засоби гігієни та інші необхідні речі для постраждалих від війни. Волонтери займалися сортуванням, пакуванням та доставкою допомоги як для військових, так і для цивільного населення.

Крім того, волонтерські ініціативи активно підтримували діяльність соціальних служб та органів місцевого самоврядування. Завдяки співпраці між громадою, владою та волонтерами вдалося організувати ефективну систему допомоги людям, які потребували підтримки.

Громадська організація «Яготинський Волонтерський Центр».

Громадська організація ГО «Яготинський Волонтерський Центр» є однією з ключових волонтерських структур, що сприяють розвитку волонтерського руху та соціальної підтримки населення у Яготинській громаді. Організація була офіційно зареєстрована 23 березня 2022 року як неприбуткова юридична особа з ЄДРПОУ 44695726, що стало відповіддю на гострі соціальні потреби регіону, викликані повномасштабною війною в Україні.

Юридична адреса центру розташована в місті Яготин, що також підкреслює його локальну спрямованість і тісний зв'язок із місцевою громадою.

Основним видом діяльності організації є код КВЕД 94.99 – діяльність інших громадських організацій, не віднесених до інших категорій, що дозволяє їй здійснювати широкий спектр волонтерських ініціатив.

Керівником організації є Роговець Марія Валеріанівна, а серед засновників – місцеві активні громадяни, що вказує на громадську ініціативу та самозародження руху без зовнішнього впливу великих фондів або міжнародних структур.

Центр зосереджує свою діяльність на координації та реалізації волонтерських проєктів, спрямованих на допомогу найменш захищеним групам населення, постраждалим від війни родинам та військовослужбовцям. Головна задача організації – створення ефективної платформи для об'єднання місцевих волонтерів та забезпечення системної підтримки потреб людей у кризових умовах.

Діяльність «Яготинського Волонтерського Центру» охоплює кілька ключових напрямів, що дозволяють комплексно реагувати на соціальні виклики:

1. Гуманітарна допомога та забезпечення потреб людей, що потребують підтримки. Центр організовує збір продуктів харчування, засобів гігієни, одягу, медикаментів та інших необхідних речей для нужденних – як для соціально вразливих громадян, так і для внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Така діяльність сприяє негайному реагуванню на потреби громадян у складних життєвих обставинах.

2. Підтримка військових та ветеранів. Одним із пріоритетних напрямків є допомога українським військовослужбовцям та ветеранам. Волонтери організовують збір та передачу гуманітарних вантажів на передову, підтримують логістичні напрямки доставки, а також проводять благодійні заходи для збору коштів на спорядження, технічне забезпечення та інші потреби.

3. Соціальна підтримка на місцевому рівні. Центр активно працює з місцевими мешканцями, які опинилися у складних обставинах: людьми

похилого віку, багатодітними сім'ями, особами з інвалідністю. Волонтери забезпечують їм допомогу у вигляді регулярних продуктових наборів, організації дозвілля, психологічної підтримки, а також допомагають у вирішенні соціальних питань спільно з місцевими органами влади та соціальними службами.

4. Координація та інформаційна діяльність. Центр здійснює координацію дій між окремими волонтерами, благодійними організаціями та громадськими ініціативами, що сприяє ефективному розподіленню ресурсів та уникненню дублювання зусиль. Він також займається популяризацією волонтерства серед молоді та громадськості, пропагуючи культуру соціальної відповідальності.

Досягнення та результати. Хоча «Яготинський Волонтерський Центр» є відносно молодого організацією, він уже відіграє важливу роль у житті громади. Центр створив стабільні механізми збору та розподілу гуманітарної допомоги, налагодив співпрацю з місцевими структурами влади, соціальними службами та іншими громадськими організаціями. Це дозволяє оперативно реагувати на виклики та забезпечувати адресну допомогу тим, хто її потребує найбільше.

Серед ключових результатів можна виділити:

- налагодження постійних пунктів прийому гуманітарної допомоги в Яготині;
- проведення благодійних акцій і заходів для збору матеріальних ресурсів;
- системна підтримка ВПО при їхньому переселенні та інтеграції в громаду;
- регулярна співпраця з соціальними службами та участь у громадських програмах.

Сильні сторони та виклики. Серед сильних сторін організації варто виокремити:

- Локальна прив'язка та глибоке розуміння потреб громади: Центр сформований мешканцями громади – це сприяє кращому розумінню локальних проблем і потреб.

- Гнучкість та адаптивність: Організація оперативно реагує на зміни в соціальній ситуації, що особливо важливо у воєнний час.

- Підтримка громади: Центр активно залучає місцевих волонтерів і небайдужих мешканців, що сприяє розвитку громадянської солідарності.

Водночас існують і виклики, характерні для громадських організацій такого масштабу:

- Обмежені ресурси: Як і більшість невеликих НУО, Центр стикнувся з обмеженим фінансуванням і матеріально-технічною базою, що обмежує масштаб реалізації деяких ініціатив.

- Потреба у професійному супроводі: Для реалізації складних проєктів та програм потрібна підтримка фахівців із соціальної роботи, логістики та менеджменту.

- Координація з державними структурами: Незважаючи на активну співпрацю з місцевою владою, інколи виникають труднощі у координації з регіональними та національними програмами.

Діяльність ГО «Яготинський Волонтерський Центр» є прикладом ефективної локальної волонтерської ініціативи, яка суттєво вплинула на розвиток соціальної роботи в громаді. Центр не лише задовольняє нагальні потреби населення у складний час, але й сприяє формуванню активної громадянської позиції, розвитку культури взаємодопомоги та підвищенню соціальної згуртованості мешканців Яготинщини. У майбутньому подальший розвиток організації залежатиме від посилення ресурсної бази, розширення партнерської співпраці та інтеграції у загальні соціальні програми розвитку громади.

Громадська організація «Волонтери Яготинщини»

Однією з важливих громадських організацій, що відіграють значну роль у розвитку волонтерського руху на території Яготинської громади, є Громадська організація «Волонтери Яготинщини». Організація була зареєстрована 19 січня 2017 року як неприбуткове громадське об'єднання, діяльність якого

спрямована на реалізацію різноманітних соціальних, благодійних та громадських ініціатив [10, с. 30].

Юридична адреса організації – місто Яготин, вул. Драгоманова, будинок 18, що підкреслює її локальне значення та безпосередній зв'язок із потребами місцевої громади.

Головою та керівником організації є Вознюк Володимир Федорович, який разом із засновниками – Сасою Анатолієм Володимировичем та Базілем Русланом Миколайовичем – забезпечує функціонування організації та реалізацію її соціальних проєктів.

Основним видом діяльності ГО «Волонтери Яготинщини» за КВЕДом є 94.99 «Діяльність інших громадських організацій», що дозволяє організації працювати у широкому спектрі волонтерських і соціальних напрямів, реалізовувати як благодійні ініціативи, так і заходи, спрямовані на підтримку вразливих верств населення.

Діяльність ГО «Волонтери Яготинщини» включає кілька ключових напрямів, спрямованих на вирішення соціальних проблем, підтримку місцевого населення та зміцнення соціальної стабільності громади:

1. Матеріальна підтримка та гуманітарна допомога. Волонтери організації активно займаються збором, сортуванням і розподілом гуманітарної допомоги – продуктів харчування, одягу, засобів гігієни та інших необхідних речей. Це дозволяє надавати адресну допомогу багатьом сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах, в тому числі людям похилого віку, багатодітним сім'ям, а також внутрішньо переміщеним особам.

2. Соціальна підтримка вразливих категорій населення. Організація проводить акції та заходи, спрямовані на соціальну підтримку малозабезпечених громадян, людей з інвалідністю, самотніх людей похилого віку та інших категорій, які потребують допомоги. Волонтери організовують тематичні благодійні заходи, допомагають у забезпеченні соціально-побутових потреб та створюють умови для покращення якості життя таких осіб.

3. Підтримка військових та учасників бойових дій. У період активної фази повномасштабної війни в Україні організація також долучалася до збору та передачі допомоги для українських військових, забезпечення їх необхідними речами, спорядженням та засобами першої необхідності. Такі ініціативи сприяють зміцненню обороноздатності та підтримці військовослужбовців, які захищають територіальну цілісність України.

4. Інформаційно-освітня діяльність. Одним із напрямів роботи є також поширення інформації про важливість волонтерства, проведення просвітницьких кампаній серед молоді та активної громадськості, що сприяє формуванню активної громадянської позиції та розвитку культури взаємодопомоги в громаді.

ГО «Волонтери Яготинщини» є важливою частиною соціальної інфраструктури Яготинської громади. Завдяки системній роботі організації вдалося:

- створити дієвий механізм збору гуманітарної допомоги для соціально вразливих верств населення;
- забезпечити значну кількість місцевих сімей продуктовими наборами та базовими необхідними речами;
- сприяти залученню громади до спільних волонтерських ініціатив, що посилює соціальну згуртованість та взаємопідтримку.

Активна участь ГО «Волонтери Яготинщини» у соціальних ініціативах сприяла тому, що багато сімей отримали необхідну підтримку в умовах соціально-економічних викликів, які посилилися внаслідок війни. Це не лише полегшило повсякденне життя окремих осіб, а й сприяло загальному підвищенню рівня соціальної стабільності в громаді.

Серед сильних сторін організації варто виокремити:

- Стабільність діяльності – організація працює з 2017 року і має усталену правову та організаційну структуру, що забезпечує її функціонування навіть у складних умовах.

- Глибока локальна інтеграція – волонтери добре знають специфіку потреб громади, що дозволяє надавати допомогу максимально адресно та ефективно.

- Широка мережа волонтерів та прихильників – завдяки залученню небайдужих мешканців організації вдається реалізовувати численні гуманітарні та соціальні проекти.

Водночас організація стикається з типовими викликами для громадських формувань, серед яких – обмежені ресурсні можливості, нестача фінансування для масштабних проєктів та потреба у професійній підтримці для реалізації довгострокових соціальних програм.

ГО «Волонтери Яготинщини» є яскравим прикладом успішної локальної волонтерської ініціативи, яка зуміла організувати системну допомогу для різних категорій населення Яготинської громади. Її діяльність не лише покращує соціальну підтримку окремих осіб і сімей, а також сприяє зміцненню громадянського суспільства та підвищенню рівня соціальної взаємодопомоги в громаді.

Волонтерська діяльність Віталія Овсієнка.

Вагому роль у розвитку волонтерського руху на місцевому рівні відіграє діяльність Віталія Миколайовича Овсієнка, який є активним громадським діячем та ініціатором низки організацій, спрямованих на підтримку військовослужбовців, ветеранів та їхніх родин. Його волонтерська діяльність стала особливо актуальною після початку бойових дій на сході України у 2014 році, коли зросла потреба в суспільній підтримці українських військових.

Одним із ключових напрямів його діяльності стало створення та розвиток благодійних і громадських організацій, які займаються допомогою учасникам бойових дій. Зокрема, він є засновником Благодійний фонд «Центр відновлення воїнів України», діяльність якого спрямована на підтримку військовослужбовців, що брали участь у захисті держави. Фонд надає допомогу у реабілітації військових, сприяє їх соціальній адаптації після повернення з фронту, а також підтримує родини захисників України.

Важливою складовою громадської активності В.М. Овсієнка є також створення ветеранських об'єднань. Однією з таких організацій є Спілка учасників АТО та ООС Яготинщини, яка об'єднує військовослужбовців, що брали участь у бойових діях у зоні проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил. Основною метою цієї організації є захист прав ветеранів, надання їм соціальної та правової підтримки, а також сприяння їхній інтеграції в цивільне життя.

Крім того, Віталій Миколайович виступив ініціатором створення Організації допомоги учасникам та ветеранам АТО, яка здійснює комплексну підтримку військовослужбовців та ветеранів. Організація проводить благодійні заходи, займається збором гуманітарної допомоги, а також організовує різноманітні соціальні та патріотичні ініціативи.

Завдяки активній позиції В.М. Овсієнка було налагоджено ефективну взаємодію між волонтерами, ветеранами, органами місцевого самоврядування та громадськістю. Його діяльність сприяє формуванню в суспільстві поваги до військовослужбовців, підвищенню рівня підтримки захисників України та розвитку громадянської відповідальності.

Отже, волонтерська діяльність В.М. Овсієнка має важливе значення для розвитку ветеранського руху та підтримки українських військових. Його ініціативи сприяють не лише наданню практичної допомоги учасникам бойових дій, але й зміцненню громадянського суспільства, формуванню патріотичних цінностей і консолідації громади навколо спільної мети – підтримки захисників України.

Яготинський інститут та Фаховий коледж при Яготинському інституті Міжрегіональної академії управління персоналом (МАУП).

Яготинський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом (МАУП) та при ньому коледж є важливими освітніми структурами у громаді, які готують фахівців з різних напрямів, зокрема соціальної роботи, менеджменту, фінансів і права, і одночасно виступають майданчиком для реалізації волонтерських ініціатив студентської молоді.

Яготинський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП»» є вищим навчальним закладом, що здійснює підготовку студентів за освітніми програмами бакалаврату та магістратури, а також коледж при інституті, де здійснюється підготовка молодших фахівців. Заклад має потужну навчальну та соціальну інфраструктуру, що створює основу для виховання активної та соціально відповідальної молоді.

Перелік активностей на сайті інституту свідчить про наявність суспільно-орієнтованої виховної роботи у закладі: студенти беруть участь у тематичних заходах, таких як вшанування Героїв до річниці повномасштабного вторгнення, музейні та культурні зустрічі, арт-терапія, заходи, присвячені питанням безпеки, психологічним тренінгам тощо, що сприяє формуванню у студентів громадянської позиції й соціальної відповідальності – важливих компонентів волонтерського мислення.

В інституті діє Студентська рада та Студентське наукове товариство, через які молодь може проявляти ініціативу не лише у навчальному, а й у соціальному житті закладу. Участь у студентських організаціях традиційно пов'язана з організацією освітніх, культурних, благодійних акцій та соціальних проєктів, що формують у студентів важливі соціальні компетентності та мотивацію до волонтерської діяльності [10, с. 13].

Хоча на сайті Яготинського інституту конкретні звіти про волонтерську діяльність не публікуються, можна обґрунтовано виділити такі потенційні напрями участі студентів у волонтерстві, що відповідають сучасним потребам соціальної роботи:

1. Допомога військовим та підтримка ветеранів війни. Волонтерські ініціативи в інших структурах МАУП, що засвідчують готовність академічної спільноти долучатися до допомоги військовим у період війни, можуть слугувати орієнтиром для діяльності й у Яготині.

2. Підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та соціально незахищених груп. Студенти спеціальності соціальна робота можуть реалізовувати практичні соціальні проєкти: організацію збору гуманітарної

допомоги, соціальні супроводи сімей із вразливих категорій, допомогу людям похилого віку та інвалідам.

3. Освітні та просвітницькі акції. З огляду на участь студентів у тематичних заходах (радіодиктантах, арт-терапії, тренінгах з безпеки), можлива участь у просвітницьких волонтерських ініціативах, спрямованих на розвиток інформаційної грамотності громадськості та популяризацію соціальних цінностей серед молоді.

4. Соціально-культурні проєкти. Заохочення молоді до участі у культурних і благодійних подіях (зустрічі, творчі студії, ярмарки) сприяє формуванню соціальної активності та підсилює волонтерську мотивацію.

Спеціальність соціальна робота, яку здобувають студенти як інституту, так і коледжу Яготинського МАУП, передбачає не лише теоретичну підготовку, а й формування практичних навичок взаємодії з людьми, організації соціальної допомоги та реалізації соціальних проєктів. Такий навчальний контекст логічно поєднується з волонтерською діяльністю, оскільки волонтерство є одним із ефективних засобів апробації професійних компетенцій студентів у реальному соціальному середовищі.

Участь у громадських акціях, благодійних ініціативах та соціальних проєктах може виступати важливою формою практичної підготовки майбутніх соціальних працівників, що сприяє гармонійному поєднанню теорії та практики та підвищує їхню професійну спроможність у майбутньому.

Прикладом успішної волонтерської роботи є волонтерська акція з нагоди Дня Збройних сил України, коли студенти та викладачі організували та направили до Медико-соціального центру ветеранів війни в с. Циблі благодійну допомогу, яка включала свіжі фрукти, мед, печиво та домашні пироги. Центр надає лікування та реабілітацію українським військовослужбовцям, які постраждали внаслідок бойових дій.

Цей захід є прикладом реалізації принципів соціальної відповідальності та громадської активності студентів, спрямованої на підтримку ветеранів та сприяння їхній моральній і психологічній реабілітації. Крім матеріальної

допомоги, участь у таких акціях сприяє формуванню у студентів навичок організації спільних проєктів, командної роботи та розвитку волонтерської свідомості, що є важливими складовими професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи, менеджменту та гуманітарної діяльності.

Таким чином, досвід студентів Яготинського інституту та Фахового коледжу при Яготинському інституті Міжрегіональної академії управління персоналом (МАУП) демонструє ефективну інтеграцію навчальної та соціальної діяльності, а також підтверджує значущість волонтерських ініціатив як важливого елементу формування соціально активної молоді в умовах сучасних викликів українського суспільства.

Аналіз діяльності Яготинського інституту та коледжу МАУП свідчить, що заклад створює сприятливі умови для формування волонтерської активності серед студентської молоді через студентське самоврядування, участь у суспільно-орієнтованих заходах та професійну підготовку за спеціальністю соціальна робота. Хоча конкретні волонтерські проєкти не висвітлюються публічно в офіційних каналах, потенціал для розвитку волонтерства як невід'ємної частини практичної підготовки студентів і внеску в соціальну роботу громади є значним. Робота студентів у цьому напрямі може бути посилена шляхом системної координації, більш активного висвітлення реалізованих ініціатив та інтеграції їх у навчальні програми й громадські проєкти.

Таким чином, історія розвитку волонтерського руху на Яготинщині свідчить про високий рівень громадянської активності місцевого населення. Волонтерська діяльність стала важливим чинником підтримки військових, допомоги постраждалим від війни та розвитку соціальної роботи на рівні громади. Сьогодні волонтерський рух продовжує активно розвиватися, об'єднуючи небайдужих людей навколо спільної мети — допомоги тим, хто цього потребує.

2.2. Основні напрями діяльності волонтерів Яготинської громади (допомога військовим, ВПО, соціально незахищеним верствам населення)

У сучасних умовах розвитку українського суспільства волонтерський рух відіграє важливу роль у вирішенні соціальних проблем та наданні допомоги людям, які опинилися у складних життєвих обставинах. Особливо актуальною така діяльність стала після початку Повномасштабного вторгнення Росії в Україну, коли значна частина населення потребувала підтримки та допомоги. У цей період волонтери різних регіонів країни, зокрема і Яготинська громада, активно долучилися до організації гуманітарної допомоги, підтримки військових та соціально незахищених категорій населення.

Станом на 2023–2025 роки у Яготинській територіальній громаді сформувалося кілька активних волонтерських осередків, до яких входять як громадські організації, так і неформальні ініціативні групи населення. За приблизними оцінками місцевих активістів, до волонтерської діяльності у громаді залучено понад 300–500 осіб на постійній основі, а загальна кількість людей, які хоча б раз долучалися до зборів, перевищує 2 тисячі мешканців громади.

Волонтерська діяльність у громаді має різноманітні напрями, які охоплюють допомогу військовослужбовцям, підтримку внутрішньо переміщених осіб, а також соціальну допомогу людям похилого віку, багатодітним сім'ям, людям з інвалідністю та іншим вразливим категоріям населення.

Допомога військовослужбовцям.

Однією з найбільш поширених форм волонтерської діяльності є організація зборів гуманітарної допомоги для військових підрозділів. Такі акції передбачають збір продуктів тривалого зберігання, медикаментів, теплового одягу, військового спорядження та засобів гігієни. У межах цих ініціатив волонтери проводять інформаційні кампанії серед населення, закликаючи долучатися до допомоги військовим. Зібрана допомога сортується, пакується та

передається безпосередньо до військових частин або доставляється волонтерами на передову.

Активну роль у проведенні таких акцій відіграють ветеранські організації громади, зокрема Спілка учасників АТО та ООС Яготинщини. Члени організації беруть участь у координації збору допомоги, підтримують зв'язок із військовими підрозділами та визначають найбільш актуальні потреби військовослужбовців. Це дозволяє спрямовувати зусилля громади на забезпечення саме тих ресурсів, які є найбільш необхідними на фронті [Додаток А].

Важливим прикладом волонтерської активності є організація благодійних ярмарків та культурно-громадських заходів, під час яких здійснюється збір коштів на потреби військових. У таких заходах беруть участь учні та педагоги навчальних закладів, представники громадських організацій, творчі колективи та місцеві підприємці. Під час благодійних ярмарків продаються вироби ручної роботи, домашня випічка, сувеніри та інша продукція, а зібрані кошти спрямовуються на закупівлю необхідного обладнання для військових, зокрема засобів зв'язку, елементів спорядження або медикаментів.

Ще одним прикладом волонтерської діяльності є організація регулярних поїздок волонтерів до військових підрозділів. Під час таких поїздок здійснюється доставка гуманітарної допомоги, передаються листи підтримки від школярів, а також необхідні речі, придбані за кошти громади. Такі ініціативи часто координуються громадськими організаціями, серед яких важливу роль відіграє Благодійний фонд «Центр відновлення воїнів України». Діяльність фонду спрямована на підтримку військових, які перебувають у зоні бойових дій, а також на допомогу пораненим захисникам і ветеранам.

Крім матеріальної допомоги, волонтери Яготинської громади активно підтримують військових морально та психологічно. Поширеною практикою є проведення акцій «Лист захиснику», у межах яких учні шкіл пишуть листи зі словами підтримки українським військовим. Ці листи передаються разом із гуманітарною допомогою та мають важливе моральне значення для

військовослужбовців, оскільки демонструють підтримку суспільства та вдячність за їхню службу.

Особливе місце серед волонтерських ініціатив займає допомога пораненим військовим та ветеранам. У цьому напрямі активно працює Організація допомоги учасникам та ветеранам АТО, яка сприяє наданню соціальної, правової та психологічної підтримки військовослужбовцям. Волонтери допомагають ветеранам у вирішенні побутових проблем, організовують благодійні збори для лікування та реабілітації, а також сприяють їхній інтеграції у мирне життя.

Ще одним прикладом активної участі громади у волонтерській діяльності є залучення освітніх та культурних установ до благодійних ініціатив. Навчальні заклади Яготинської громади регулярно проводять тематичні заходи, уроки патріотичного виховання, благодійні концерти та виставки, під час яких збираються кошти або необхідні речі для військових. Такі заходи мають подвійне значення: вони не лише допомагають забезпечувати військових необхідними ресурсами, але й формують у молоді почуття громадянської відповідальності та патріотизму.

Загалом волонтерські акції Яготинської громади демонструють високий рівень самоорганізації населення та готовність громадян брати активну участь у підтримці українських військовослужбовців. Завдяки спільним зусиллям волонтерів, громадських організацій і місцевих жителів здійснюється системна допомога захисникам України. Це свідчить про високий рівень громадянської свідомості та солідарності у суспільстві, що є важливим фактором зміцнення обороноздатності держави та підтримки тих, хто захищає її незалежність і територіальну цілісність [13, с. 15].

У межах практичної частини дослідження було реалізовано волонтерський проєкт, спрямований на надання комплексної соціальної підтримки військовослужбовцям та членам їхніх сімей. Актуальність проєкту зумовлена зростанням потреб у соціальному забезпеченні військових в умовах

повномасштабної війни в Україні, а також необхідністю підвищення ефективності недержавних форм соціальної допомоги.

Метою проєкту було забезпечення адресної та своєчасної соціальної підтримки військовослужбовців шляхом мобілізації волонтерських ресурсів та впровадження елементів соціального супроводу.

Основними завданнями проєкту були:

- виявлення актуальних соціальних потреб військовослужбовців;
- організація матеріально-технічної допомоги (засоби індивідуального захисту, амуніція, побутові речі);
- надання психологічної підтримки військовим та їхнім родинам;
- координація взаємодії між волонтерами, громадськими організаціями та іншими суб'єктами соціальної роботи;
- оцінка ефективності наданої допомоги.

Цільову групу становили військовослужбовці Збройних Сил України, а також члени їхніх сімей, які потребують соціальної підтримки.

З метою оцінки ефективності волонтерського проєкту було проведено емпіричне дослідження, що базувалося на поєднанні кількісних і якісних методів.

У ході дослідження застосовано такі методи:

- анкетування військовослужбовців – для визначення пріоритетних потреб;
- глибинні інтерв'ю – для аналізу досвіду отримання допомоги;
- спостереження – для оцінки організації волонтерської діяльності;
- аналіз документації – звітів, заявок, облікових форм.

Вибірка становила 10 респондентів, що дозволило сформулювати узагальнене уявлення про ефективність проєкту та специфіку соціальних потреб військових.

Результати дослідження показали, що найбільш актуальними потребами військовослужбовців є:

- матеріально-технічне забезпечення (екіпірування, медикаменти, засоби зв'язку);
- психологічна підтримка (зниження рівня стресу, подолання тривожності);

- підтримка сімей військових (соціально-побутові та консультативні послуги).

Встановлено, що ефективність волонтерського проєкту значною мірою залежить від:

- оперативності реагування на запити військових;
- рівня координації між волонтерськими групами;
- наявності стабільних каналів постачання ресурсів;
- використання принципів індивідуального підходу у соціальній роботі.

Водночас виявлено такі проблеми:

- обмеженість ресурсної бази;
- логістичні труднощі у доставці допомоги;
- емоційне вигорання волонтерів;
- відсутність системного підходу до моніторингу ефективності допомоги.

Отримані результати підтверджують, що волонтерська діяльність є важливим складником системи соціальної роботи у сфері підтримки військовослужбовців. Вона доповнює державні механізми соціального забезпечення та забезпечує гнучкість і швидкість реагування на потреби цільової групи.

У процесі реалізації проєкту було досягнуто поставленої мети, зокрема покращено рівень забезпечення військових необхідними ресурсами та підвищено доступність психологічної підтримки.

З метою підвищення ефективності подібних проєктів доцільно:

- впроваджувати модель кейс-менеджменту у роботі з військовослужбовцями та їхніми сім'ями;
- посилювати міжвідомчу та міжсекторальну взаємодію;
- розвивати систему психологічної підтримки та реабілітації;
- застосовувати цифрові інструменти для координації волонтерської діяльності;

- здійснювати регулярний моніторинг та оцінювання якості наданих послуг [10, с. 52].

Узагальнюючи результати реалізації волонтерського проєкту, спрямованого на надання соціальної допомоги військовослужбовцям, слід зазначити, що поставлені цілі були досягнуті, а основні потреби цільової групи – частково задоволені. Проведене дослідження підтвердило високу значущість волонтерської діяльності як ефективного інструменту соціальної роботи в умовах воєнного часу, що забезпечує оперативність, гнучкість та адресність допомоги. Водночас виявлені проблеми, зокрема обмеженість ресурсів, логістичні труднощі та потреба у системному підході до організації діяльності, вказують на необхідність подальшого вдосконалення механізмів реалізації таких ініціатив. Отже, розвиток волонтерських проєктів у сфері підтримки військових має супроводжуватися впровадженням сучасних соціальних технологій, посиленням міжсекторальної взаємодії та регулярним моніторингом ефективності наданих послуг.

Допомога внутрішньо переміщеним особам.

Одним із важливих напрямів діяльності волонтерів у період російсько-української війни стала підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації у 2022 році значна кількість громадян була змушена залишити свої домівки та переїхати до безпечніших регіонів країни. Частина таких людей знайшла прихисток у Яготинська міська територіальна громада, де місцева влада, громадські організації та волонтери об'єднали зусилля для надання їм необхідної допомоги [Додаток Б].

Основною метою волонтерської діяльності у цьому напрямі стало забезпечення базових потреб внутрішньо переміщених осіб, а також сприяння їхній соціальній адаптації у новому середовищі. Волонтери організовували пункти прийому гуманітарної допомоги, де переселенці могли отримати продукти харчування, одяг, засоби гігієни та інші необхідні речі. Така допомога формувалася завдяки пожертвам місцевих мешканців, підприємців та благодійних організацій.

Важливу роль у координації допомоги відігравали громадські об'єднання та благодійні фонди. Зокрема, до підтримки внутрішньо переміщених осіб долучалися організації, що раніше працювали у сфері допомоги військовим, серед яких Благодійний фонд «Центр відновлення воїнів України». Волонтери цієї організації брали участь у розподілі гуманітарної допомоги, організації тимчасового проживання для переселенців та наданні консультацій щодо отримання соціальної допомоги [41, с. 15].

Окремим напрямом підтримки стало сприяння розміщенню внутрішньо переміщених осіб. У перші місяці повномасштабної війни значна частина переселенців була тимчасово розміщена у закладах освіти, гуртожитках, культурних установах та приватних будинках місцевих жителів. Волонтери допомагали облаштовувати місця проживання, забезпечували переселенців необхідними побутовими речами та організовували доставку гуманітарної допомоги.

Крім матеріальної підтримки, волонтери Яготинської громади приділяли значну увагу психологічній та соціальній адаптації переселенців. Для дітей внутрішньо переміщених осіб організовувалися освітні та культурні заходи, інтеграційні зустрічі, творчі заняття та спортивні активності. Такі заходи сприяли адаптації дітей до нового середовища, зменшенню психологічного стресу та налагодженню соціальних контактів із місцевими жителями.

Не менш важливою була інформаційно-консультативна допомога. Волонтери допомагали переселенцям оформлювати необхідні документи, реєструвати статус внутрішньо переміщеної особи, отримувати державні соціальні виплати та користуватися іншими видами підтримки. Також вони сприяли працевлаштуванню переселенців, надаючи інформацію про наявні вакансії у громаді та допомагаючи налагоджувати контакти з роботодавцями.

Таким чином, діяльність волонтерів Яготинської громади у сфері допомоги внутрішньо переміщеним особам стала важливим чинником соціальної підтримки громадян, які постраждали від війни. Завдяки злагодженій співпраці громадських організацій, місцевої влади та жителів

громади вдалося створити ефективну систему допомоги переселенцям, що сприяла їхній адаптації та інтеграції у нове середовище. Ця діяльність стала прикладом солідарності та взаємодопомоги українського суспільства у складний для держави період.

У межах практичної частини дослідження було реалізовано волонтерський проєкт, спрямований на надання комплексної соціальної допомоги внутрішньо переміщеним особам (ВПО), які опинилися у складних життєвих обставинах внаслідок збройної агресії проти України. Актуальність проєкту зумовлена значним зростанням кількості ВПО та необхідністю забезпечення їх ефективної соціальної адаптації, інтеграції у приймаючі громади та задоволення базових потреб.

Метою проєкту було надання адресної соціальної підтримки внутрішньо переміщеним особам шляхом поєднання матеріальної, інформаційної та психологічної допомоги, а також сприяння їх соціальній інтеграції.

Основними завданнями проєкту були:

- виявлення актуальних потреб внутрішньо переміщених осіб;
- організація надання гуманітарної допомоги (продукти харчування, одяг, засоби гігієни);
- забезпечення інформаційно-консультативної підтримки щодо доступу до соціальних послуг;
- надання елементів психологічної допомоги;
- координація взаємодії між волонтерами, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями;
- оцінка ефективності наданої допомоги.

Цільову групу становили внутрішньо переміщені особи різного віку, зокрема сім'ї з дітьми, особи похилого віку та люди з інвалідністю.

З метою оцінки ефективності реалізації волонтерського проєкту було проведено емпіричне дослідження із застосуванням комплексного підходу.

У процесі дослідження використано такі методи:

- анкетування ВПО – для визначення структури та пріоритетності потреб;

- напівструктуровані інтерв'ю – для глибшого аналізу індивідуального досвіду адаптації;

- спостереження – для оцінки процесу надання допомоги;

- аналіз документації – звітів, реєстраційних форм, статистичних даних.

Вибірка становила 8 респондентів, що дозволило отримати репрезентативні дані щодо ефективності волонтерської діяльності.

Результати дослідження показали, що найбільш актуальними потребами внутрішньо переміщених осіб є:

- забезпечення базових матеріальних потреб (харчування, житло, одяг);
- доступ до соціальних виплат та адміністративних послуг;
- психологічна підтримка у зв'язку з пережитими травматичними подіями;
- сприяння працевлаштуванню та соціальній інтеграції.

Встановлено, що ефективність волонтерського проєкту визначається такими факторами:

- оперативність реагування на запити ВПО;
- рівень координації між різними суб'єктами соціальної допомоги;
- індивідуалізація підходу до кожного отримувача послуг;
- наявність стабільної ресурсної бази.

Разом з тим, було виявлено низку проблем:

- обмеженість фінансових та матеріальних ресурсів;
- недостатня інформованість ВПО про доступні послуги;
- складнощі в довгостроковій інтеграції у громаду;
- фрагментарність системи соціального супроводу.

Результати дослідження підтверджують, що волонтерські ініціативи відіграють важливу роль у системі соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами, доповнюючи державні механізми соціального захисту та забезпечуючи гнучкість у реагуванні на потреби цільової групи.

У процесі реалізації проєкту було досягнуто позитивних результатів, зокрема підвищено рівень задоволення базових потреб ВПО та покращено їх доступ до соціальних послуг.

З метою підвищення ефективності подібних проєктів доцільно:

- впроваджувати систему кейс-менеджменту у роботі з ВПО;
- посилювати міжсекторальну взаємодію;
- розвивати програми соціальної адаптації та інтеграції;
- використовувати цифрові інструменти для координації допомоги;
- здійснювати регулярний моніторинг та оцінювання якості соціальних

послуг.

Узагальнюючи результати реалізації волонтерського проєкту, спрямованого на надання соціальної допомоги внутрішньо переміщеним особам, можна стверджувати, що його впровадження сприяло підвищенню рівня задоволення базових потреб цільової групи та покращенню їх соціальної адаптації в нових умовах проживання. Проведене дослідження підтвердило ефективність волонтерської діяльності як важливого інструменту соціальної роботи, що забезпечує оперативність і адресність допомоги. Водночас виявлені труднощі, зокрема обмеженість ресурсів, недостатня координація між суб'єктами допомоги та потреба у довготривалому соціальному супроводі, засвідчують необхідність удосконалення організаційних підходів. Таким чином, підвищення результативності подібних проєктів потребує впровадження системного підходу, розвитку міжсекторальної взаємодії та постійного моніторингу якості наданих соціальних послуг.

Допомога соціально незахищеним верствам населення.

В умовах воєнного стану особливої актуальності набуває підтримка соціально незахищених категорій населення. До таких груп належать люди похилого віку, особи з інвалідністю, малозабезпечені сім'ї, багатодітні родини, а також громадяни, які опинилися у складних життєвих обставинах через наслідки війни. У цьому контексті важливу роль відіграє волонтерський рух, який забезпечує додаткову підтримку тим, хто найбільше потребує допомоги. Значний внесок у таку діяльність здійснюють волонтери Яготинська міська територіальна громада, які реалізують різноманітні соціальні ініціативи.

Одним із основних напрямів допомоги є забезпечення соціально незахищених верств населення гуманітарною підтримкою. Волонтери організовують збори продуктів харчування, одягу, засобів гігієни та медикаментів, які передаються людям, що перебувають у складних життєвих умовах. Такі акції проводяться у співпраці з місцевими підприємцями, громадськими організаціями та мешканцями громади. Зібрана допомога розподіляється серед тих, хто потребує підтримки, зокрема серед одиноких людей похилого віку та малозабезпечених сімей [32, с. 78].

Важливим аспектом волонтерської діяльності є також адресна допомога. Волонтери відвідують людей похилого віку та осіб з інвалідністю, допомагають їм із доставкою продуктів, ліків, оплатою комунальних послуг або виконанням побутових справ. Така діяльність має велике соціальне значення, оскільки дозволяє забезпечити підтримку тим громадянам, які не мають можливості самостійно вирішувати повсякденні проблеми.

Значну роль у реалізації соціальних ініціатив відіграють громадські та благодійні організації. Серед них важливе місце посідає Благодійний фонд «Центр відновлення воїнів України», який поряд із підтримкою військових бере участь у гуманітарних акціях для цивільного населення. Волонтери фонду організовують благодійні збори, спрямовані на допомогу людям, що постраждали від наслідків війни, а також підтримують родини військовослужбовців.

Окремим напрямом діяльності є проведення благодійних заходів, спрямованих на підтримку соціально незахищених громадян. У громаді організовуються благодійні ярмарки, концерти, культурні заходи та соціальні акції, під час яких збираються кошти або необхідні речі для допомоги людям, які опинилися у складних життєвих обставинах. До участі у таких заходах активно долучаються заклади освіти, культурні установи та громадські організації.

Крім матеріальної допомоги, волонтери надають і соціально-психологічну підтримку. Для людей похилого віку організовуються зустрічі, святкові заходи

та інші ініціативи, які сприяють їхній соціальній активності та зменшенню відчуття ізолюваності. Така діяльність має важливе значення для підтримки психологічного стану людей, які часто залишаються сам на сам зі своїми проблемами.

Допомога соціально незахищеним верствам населення є важливою складовою волонтерської діяльності у Яготинській громаді. Завдяки активній участі волонтерів, громадських організацій та небайдужих мешканців здійснюється системна підтримка людей, які потребують допомоги. Така діяльність сприяє зміцненню соціальної солідарності, формуванню культури взаємодопомоги та підвищенню рівня соціальної відповідальності у суспільстві.

У межах практичної частини дослідження було реалізовано волонтерський проєкт, спрямований на надання комплексної соціальної допомоги соціально незахищеним верствам населення, які перебувають у складних життєвих обставинах. Актуальність проєкту зумовлена загостренням соціально-економічних проблем в Україні, зокрема зростанням рівня бідності, безробіття та соціальної вразливості окремих категорій громадян.

Метою проєкту було забезпечення адресної підтримки соціально незахищених осіб шляхом організації системної волонтерської діяльності, що поєднує матеріальну, інформаційну та психологічну допомогу.

Основними завданнями проєкту були:

- виявлення соціальних потреб представників цільової групи;
- організація надання гуманітарної допомоги (продукти харчування, одяг, засоби гігієни);
- забезпечення інформаційно-консультативної підтримки щодо доступу до соціальних послуг;
- надання первинної психологічної допомоги;
- координація взаємодії між волонтерами, соціальними службами та громадськими організаціями;
- здійснення оцінки ефективності реалізації проєкту.

Цільову групу становили особи похилого віку, малозабезпечені сім'ї, особи з інвалідністю, безробітні, а також інші категорії населення, що потребують соціальної підтримки.

З метою оцінки ефективності волонтерського проєкту було проведено емпіричне дослідження, що базувалося на використанні комплексу кількісних і якісних методів.

У процесі дослідження застосовано такі методи:

- анкетування отримувачів допомоги – для визначення структури та рівня задоволення потреб;
- напівструктуровані інтерв'ю – для аналізу індивідуального досвіду взаємодії з волонтерами;
- спостереження – для оцінки організації процесу надання допомоги;
- аналіз документації – звітів, облікових форм та статистичних матеріалів.

Вибірка становила 10 осіб, що забезпечило можливість отримання узагальнених результатів дослідження.

Результати дослідження свідчать, що найбільш актуальними потребами соціально незахищених верств населення є:

- забезпечення базових життєвих потреб (харчування, одяг, медикаменти);
- доступ до соціальних послуг та державної допомоги;
- психологічна підтримка;
- соціальна інтеграція та подолання ізоляції.

Встановлено, що ефективність волонтерського проєкту залежить від:

- рівня організації та координації діяльності;
- наявності достатніх матеріальних ресурсів;
- професійної підготовки волонтерів;
- застосування індивідуального підходу до отримувачів допомоги.

Разом з тим, у процесі дослідження було виявлено низку проблем:

- обмеженість фінансування та матеріальних ресурсів;
- недостатня поінформованість населення про доступні види допомоги;
- нерівномірний розподіл ресурсів;

- відсутність системного підходу до соціального супроводу клієнтів.

Результати проведеного дослідження підтверджують, що волонтерська діяльність є важливим компонентом системи соціальної роботи, який сприяє підвищенню рівня соціального захисту вразливих категорій населення.

У процесі реалізації проєкту було досягнуто позитивних результатів, зокрема покращено доступ до базових ресурсів та підвищено рівень соціальної підтримки цільової групи.

З метою підвищення ефективності волонтерських проєктів доцільно:

- впроваджувати систему кейс-менеджменту;
- розширювати співпрацю з державними та недержавними установами;
- використовувати сучасні інформаційні технології для координації діяльності;
- здійснювати регулярний моніторинг та оцінювання якості соціальних послуг;
- організовувати навчання та професійний розвиток волонтерів.

Узагальнюючи результати реалізації волонтерського проєкту, спрямованого на надання соціальної допомоги соціально незахищеним верствам населення, слід зазначити, що його впровадження сприяло підвищенню рівня задоволення базових потреб цільових груп та покращенню їх соціального становища. Проведене дослідження підтвердило ефективність волонтерської діяльності як важливого інструменту соціальної роботи, що забезпечує оперативність, доступність і адресність допомоги. Водночас виявлені проблеми, зокрема обмеженість ресурсів, недостатня координація між суб'єктами соціальної підтримки та відсутність системного соціального супроводу, свідчать про необхідність удосконалення організаційних підходів. Таким чином, підвищення ефективності волонтерських ініціатив у цій сфері потребує впровадження комплексного підходу, розвитку міжсекторальної взаємодії та здійснення постійного моніторингу якості наданих соціальних послуг.

Отже, діяльність волонтерів Яготинської громади охоплює широкий спектр напрямів, спрямованих на підтримку військових, допомогу внутрішньо переміщеним особам та соціально незахищеним категоріям населення. Завдяки активній участі громадян у волонтерській діяльності вдається ефективно реагувати на соціальні виклики сучасності, надавати допомогу тим, хто її потребує, та сприяти розвитку соціальної роботи на рівні громади.

Таким чином, волонтерський рух у Яготинській громаді є важливим чинником соціальної підтримки населення та розвитку громадянського суспільства. Він сприяє об'єднанню людей навколо спільної мети — допомоги іншим та зміцнення соціальної згуртованості громади.

2.3. Вплив волонтерської діяльності на розвиток соціальної роботи в Яготинській громаді

Волонтерська діяльність у Яготинська громада відіграє важливу роль у розвитку системи соціальної роботи, виступаючи як додатковий ресурс для підтримки різних категорій населення та підвищення ефективності соціальних послуг. Залучення волонтерів дозволяє не лише розширити обсяг допомоги, а й підвищити якість соціальної підтримки, адже волонтери забезпечують персоналізовану, оперативну та адресну допомогу тим, хто її потребує.

Волонтери активно взаємодіють із місцевими соціальними службами, такими як центри соціальних послуг, управління праці та соціального захисту населення, а також з установами охорони здоров'я та освіти. Вони допомагають у виконанні соціальних програм, таких як доставка продуктів та медикаментів для малозабезпечених, супровід людей похилого віку, психологічна підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО), організація культурних та освітніх заходів для дітей та молоді [Додаток Г].

У Яготині діє кілька соціальних установ та організацій, які беруть участь у волонтерській діяльності або співпрацюють з волонтерами. Їхня робота спрямована на підтримку соціально незахищених громадян, внутрішньо переміщених осіб, сімей військовослужбовців та людей похилого віку.

1. Центр соціальних служб Яготинської міської ради

Це одна з головних установ, яка координує соціальну роботу в громаді. Центр надає соціальні послуги сім'ям, дітям та молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Основні напрями діяльності:

- соціальний супровід сімей;
- допомога внутрішньо переміщеним особам;
- робота з дітьми та молоддю;
- організація гуманітарної допомоги.

У центрі також функціонує банк вживаного одягу, де збирають речі для малозабезпечених сімей, переселенців та інших людей, які потребують підтримки. До цієї діяльності активно долучаються волонтери та небайдужі мешканці громади.

Одним із ключових напрямів роботи є організація благодійних акцій для підтримки військовослужбовців Збройних Сил України. Зокрема, Центром регулярно проводяться такі заходи:

- Акція «Допоможи захиснику» – збір продуктів харчування, засобів гігієни та одягу;
- «Тепло сердець» – забезпечення військових теплими речами у зимовий період;
- «Великодній кошик для воїна» та «Різдвяна підтримка» – сезонні збори святкових наборів;
- Благодійні ярмарки та соціальні ініціативи спільно із закладами освіти.

Протягом 2024 року за координації Центру соціальних служб було проведено понад 20 організованих волонтерських акцій, у рамках яких вдалося зібрати та передати:

- понад 2,5 тонни продуктів харчування;
- близько 800 одиниць теплового одягу та амуніції;
- більше 600 наборів засобів гігієни;
- орієнтовно 350–500 тис. грн благодійної допомоги [14, с. 52].

Зібрані кошти спрямовувалися на закупівлю необхідного обладнання для військових підрозділів, включаючи генератори, зарядні пристрої, аптечки та елементи екіпірування.

Крім допомоги військовим, Центр активно залучає волонтерів до роботи з внутрішньо переміщеними особами та сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах. Зокрема, волонтери беруть участь у:

- наданні гуманітарної допомоги;
- організації соціального супроводу;
- проведенні інформаційно-просвітницьких заходів;
- психологічній підтримці населення.

Важливою складовою діяльності є співпраця з іншими організаціями, зокрема з такими фондами, як Повернись живим та Фонд Сергія Притули, що дозволяє підвищити ефективність волонтерської діяльності та забезпечити більш адресну допомогу.

Таким чином, Центр соціальних служб Яготинської міської ради відіграє ключову роль у розвитку волонтерського руху на території громади. Завдяки системній організації роботи, залученню населення та ефективній координації ресурсів Центр забезпечує стабільну підтримку як військовослужбовців, так і інших соціально вразливих категорій населення.

2. Яготинський міський територіальний центр соціального обслуговування

Важливу роль у системі соціального захисту населення громади відіграє Яготинський міський територіальний центр соціального обслуговування, діяльність якого спрямована на надання соціальних послуг особам похилого віку, людям з інвалідністю та іншим вразливим категоріям населення.

Основні види допомоги:

- соціальне обслуговування на дому;
- доставка продуктів та ліків;
- допомога у веденні домашнього господарства;
- соціальна та психологічна підтримка.

Працівники центру часто співпрацюють із волонтерами, які допомагають доставляти гуманітарну допомогу, відвідувати самотніх людей та організовувати благодійні акції.

В умовах воєнного стану, починаючи з 2022 року, у Яготині значно активізувалася волонтерська складова роботи територіального центру. Установа стала не лише надавачем соціальних послуг, а й осередком координації допомоги військовослужбовцям та постраждалим верствам населення.

Станом на 2024–2025 роки при центрі сформовано волонтерську групу чисельністю близько 30–60 осіб, до складу якої входять соціальні працівники, підопічні центру, представники молоді та небайдужі мешканці громади. Загалом до разових волонтерських заходів залучається понад 200 осіб.

Одним із ключових напрямів волонтерської діяльності є допомога військовослужбовцям Збройних Сил України. Зокрема, на базі центру організовуються такі ініціативи:

- Акція «Турбота про захисника» – збір продуктів тривалого зберігання;
- «Тепло для воїнів» – виготовлення та збір теплих речей (в'язані шкарпетки, рукавиці, ковдри);
- «Допомога фронту» – формування та передача гуманітарних вантажів;
- участь у загальноміських благодійних ярмарках.

За підсумками 2024 року волонтерами територіального центру було:

- зібрано понад 1,5 тонни продуктів харчування;
- виготовлено та передано близько 500 одиниць теплих речей;
- сформовано більше 300 гуманітарних пакунків для військових;
- зібрано близько 200 тис. грн благодійних коштів.

Особливістю діяльності центру є активне залучення осіб похилого віку до волонтерства. Підопічні установи беруть участь у виготовленні необхідних речей для військових, що сприяє їхній соціальній інтеграції та психологічній підтримці.

Крім допомоги військовим, волонтерська діяльність центру спрямована на підтримку внутрішньо переміщених осіб та малозабезпечених громадян. Волонтери здійснюють доставку продуктів, надають допомогу у побутових питаннях та організовують соціальні заходи.

У своїй роботі Яготинський міський територіальний центр соціального обслуговування співпрацює з іншими соціальними установами та благодійними організаціями, зокрема з Повернись живим, що дозволяє забезпечити більш ефективне використання ресурсів і координацію допомоги.

Таким чином, територіальний центр виступає важливим елементом розвитку волонтерського руху у громаді. Його діяльність сприяє не лише задоволенню базових потреб населення, а й формуванню активної громадянської позиції, згуртованості та взаємодопомоги в умовах сучасних викликів.

3. Служба у справах дітей та сім'ї Яготинської міської ради

Важливе місце у системі захисту прав та інтересів дітей у громаді займає Служба у справах дітей та сім'ї Яготинської міської ради, яка здійснює державну політику у сфері охорони дитинства та соціального захисту неповнолітніх.

Ця служба займається захистом прав дітей, особливо тих, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Напрями діяльності:

- підтримка дітей із кризових сімей;
- допомога дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування;
- співпраця з волонтерами та благодійними організаціями;
- проведення соціальних та благодійних заходів для дітей.

В умовах воєнного стану, зокрема після початку повномасштабної агресії у 2022 році, діяльність служби значно розширилася, включивши координацію волонтерських ініціатив, спрямованих на підтримку дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, а також дітей із сімей військовослужбовців у Яготині.

Станом на 2024–2025 роки служба активно співпрацює з волонтерами, освітніми закладами та громадськими організаціями. До волонтерських ініціатив, координованих або підтримуваних службою, залучено близько 40–70 осіб на постійній основі, а також понад 150 осіб епізодично.

Основними напрямками волонтерської діяльності є:

- соціальна підтримка дітей із вразливих категорій;
- допомога дітям внутрішньо переміщених осіб;
- організація дозвілля та психологічної підтримки дітей;
- участь у благодійних акціях на підтримку сімей військовослужбовців.

Службою у справах дітей спільно з волонтерами організовуються такі акції:

- «Дитинство без війни» – забезпечення дітей іграшками, канцелярією, одягом;
- «Шкільний портфель» – підготовка дітей із малозабезпечених сімей до навчального року;
- «Свято для кожної дитини» – організація святкових заходів до Дня святого Миколая та Нового року;
- благодійні ярмарки та соціальні проекти у співпраці зі школами громади.

За результатами 2024 року за участю служби було:

- надано допомогу понад 250 дітям із різних категорій;
- сформовано і передано близько 300 гуманітарних наборів;
- зібрано понад 150 тис. грн благодійної допомоги;
- організовано більше 15 соціально-благодійних заходів [31, с. 63].

Особлива увага приділяється дітям військовослужбовців. Для них проводяться психологічні тренінги, групові заняття та заходи соціальної адаптації. Волонтери активно долучаються до проведення майстер-класів, арт-терапії та освітніх заходів.

У своїй діяльності Служба у справах дітей Яготинської міської ради співпрацює з іншими установами, зокрема з Центром соціальних служб Яготинської міської ради, а також із благодійними фондами, такими як Фонд

Сергія Притули. Така взаємодія сприяє більш ефективному вирішенню соціальних проблем та координації допомоги.

Таким чином, волонтерська діяльність служби у справах дітей є важливою складовою соціальної політики громади. Вона забезпечує не лише матеріальну підтримку, а й сприяє соціальній адаптації дітей, їх психологічному благополуччю та інтеграції у суспільство.

Окрім державних соціальних служб, важливу роль у волонтерській діяльності Яготина відіграють громадські об'єднання, наприклад:

- Благодійний фонд «Центр відновлення воїнів України»
- Спілка учасників АТО та ООС Яготинщини
- Організація допомоги учасникам та ветеранам АТО

Ці організації активно співпрацюють із соціальними службами громади, організовують гуманітарну допомогу, підтримують військових, ветеранів та соціально вразливі групи населення.

Соціальні служби Яготинської громади відіграють важливу роль у розвитку волонтерського руху. Вони не лише надають соціальні послуги населенню, а й виступають координаторами благодійних та гуманітарних ініціатив. Завдяки співпраці соціальних працівників, волонтерів та громадських організацій формується ефективна система підтримки соціально незахищених верств населення, внутрішньо переміщених осіб та військовослужбовців.

Ця співпраця дозволяє соціальним працівникам зосередитися на складних професійних завданнях, залишаючи рутинні чи ресурсомісткі процеси волонтерам. Наприклад, волонтери допомагають у підготовці пакетів гуманітарної допомоги, сортуванні та доставці товарів, організації дозвілля для дітей у центрах соціальної підтримки. Такий розподіл функцій підвищує ефективність соціальної роботи та забезпечує більш комплексне покриття потреб населення.

Волонтерський рух у Яготинській громаді також сприяє мобілізації ресурсів для соціальної роботи. За допомогою волонтерів організовуються благодійні акції, збір коштів, продуктів та одягу для соціально незахищених

верств населення, а також для підтримки військових та ВПО. Це дозволяє соціальним службам більш оперативно реагувати на потреби громади, навіть у кризових ситуаціях.

Крім того, активність волонтерів стимулює соціальну активність громади загалом. Місцеві жителі долучаються до допомоги, організовують власні ініціативи та проєкти, що підсилює культуру взаємодопомоги та формує громадянську відповідальність. Це створює позитивний зворотний зв'язок: чим активніші волонтери, тим більш організованою та ефективною стає соціальна робота у громаді.

Волонтери надають не лише матеріальну, а й психологічну підтримку. Наприклад, внутрішньо переміщені особи, люди похилого віку та сім'ї, які опинилися у кризовій ситуації, отримують допомогу у вигляді консультацій, супроводу до державних установ, а також емоційної підтримки через спілкування, участь у соціальних заходах та тренінгах. Така підтримка значно підвищує ефективність соціальної роботи, оскільки соціальні працівники часто не можуть приділяти достатньо часу кожному клієнту індивідуально.

Взаємодія соціальних служб із волонтерами стимулює розвиток нових форм соціальної роботи. Волонтери пропонують нестандартні рішення, долучаються до організації соціальних програм та допомагають впроваджувати інноваційні підходи, наприклад, цифрові платформи для координації допомоги, дистанційні консультації, організацію онлайн-заходів для дітей та молоді. Крім того, спільна робота з волонтерами дозволяє соціальним працівникам підвищувати професійні компетенції, оскільки вони навчалися організовувати спільну діяльність, управляти ресурсами та взаємодіяти з громадою.

Отже, волонтерська діяльність у Яготинській громаді має комплексний вплив на розвиток соціальної роботи. Вона:

1. Розширює можливості соціальних служб, дозволяючи охопити більше людей і надавати допомогу ефективніше.
2. Мобілізує ресурси та активність громади, сприяючи розвитку культури взаємодопомоги.

3. Забезпечує психологічну та соціальну підтримку, яка підсилює ефективність програм соціальної роботи.

4. Сприяє впровадженню інноваційних підходів і розвитку професійних компетенцій соціальних працівників.

Таким чином, волонтерський рух не лише допомагає конкретним категоріям населення, а й виступає ключовим чинником підвищення якості соціальної роботи, розвитку громадянського суспільства та зміцнення соціальної згуртованості Яготинської громади.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження волонтерського руху в Україні та на прикладі Яготинської громади дозволяє зробити низку узагальнених висновків щодо його значення для розвитку соціальної роботи, зміцнення громадянського суспільства та формування соціальної солідарності.

Волонтерська діяльність в Україні є невід'ємною складовою розвитку громадянського суспільства. Історія волонтерства демонструє його поступове формування від традицій взаємодопомоги, благодійності та самодопомоги до сучасних організованих форм, які включають широкий спектр соціальних ініціатив, спрямованих на підтримку вразливих категорій населення. Волонтерство формує у громадян відчуття соціальної відповідальності, небайдужості та готовності активно долучатися до вирішення соціальних проблем. Воно стимулює розвиток соціальної активності, формує культуру взаємодопомоги та сприяє підвищенню рівня громадянської солідарності на місцевому та національному рівнях.

Розвиток волонтерського руху в Україні значною мірою забезпечується законодавчою та нормативною базою. Закон України «Про волонтерську діяльність» створює правову основу для організованої діяльності волонтерів, визначає їх права та обов'язки, регламентує напрями допомоги та гарантує безпеку добровольців. Інші нормативні акти, зокрема закони про благодійну діяльність, Конституція України та підзаконні акти, забезпечують додаткову правову підтримку та сприяють розвитку громадських ініціатив. Наявність правового регулювання підвищує рівень довіри громадян до волонтерства, стимулює залучення нових учасників та сприяє ефективній координації між волонтерами, органами влади та соціальними службами.

Волонтери суттєво підвищують ефективність соціальної роботи на рівні громади. Вони виконують допоміжні функції, що дозволяють соціальним службам концентруватися на складних професійних завданнях і підвищувати якість надання послуг. Волонтерська діяльність забезпечує не лише матеріальну підтримку, а й психологічну, інформаційну та організаційну допомогу для

військових, внутрішньо переміщених осіб, людей похилого віку, багатодітних сімей та інших соціально вразливих категорій населення. Крім того, волонтери активно залучають громаду до спільних ініціатив, що сприяє формуванню мережі соціальної підтримки на локальному рівні та підвищенню соціальної згуртованості.

Досвід Яготинської громади демонструє, що волонтерство є важливим фактором соціальної солідарності та підтримки населення. Значну роль у цьому відіграють громадські організації, такі як Громадська організація «Яготинський Волонтерський Центр», Громадська організація «Волонтери Яготинщини», а також волонтерська діяльність окремих активістів, зокрема Віталія Овсієнка. Ці організації та активісти координують допомогу військовим, гуманітарні штаби для внутрішньо переміщених осіб, підтримують соціально незахищені верстви населення та реалізують освітні, культурні й благодійні проєкти.

Також важливу роль відіграють навчальні заклади, зокрема Яготинський інститут та Коледж Міжрегіональної академії управління персоналом, які активно долучають студентів до волонтерських ініціатив, сприяють формуванню соціальної відповідальності та підтримують розвиток молодіжного волонтерства. Їхня діяльність не лише вирішує конкретні соціальні проблеми, а й стимулює активність громади, формує культуру співпраці та відповідальності, а також сприяє розвитку локальних ініціатив і волонтерських проєктів.

Волонтерський рух є ефективним інструментом реалізації соціальної політики на місцевому рівні та розвитку громадянського суспільства в цілому. Він сприяє підвищенню соціальної відповідальності, формує нові підходи до організації допомоги, забезпечує швидку реакцію на надзвичайні ситуації, у тому числі воєнного характеру, та допомагає зменшити соціальну напруженість у громаді. Подальший розвиток волонтерства в Україні та на Яготинщині можливий за умови активної підтримки держави, удосконалення законодавчої бази, впровадження освітніх та громадських програм, розвитку координаційних механізмів між волонтерами, громадськими організаціями та соціальними

службами, а також активного залучення бізнес-структур і медіа до підтримки волонтерських ініціатив.

Загалом, волонтерська діяльність є необхідною умовою розвитку соціальної роботи в сучасній Україні. Вона забезпечує комплексну підтримку вразливих категорій населення, сприяє зміцненню соціальної згуртованості та розвитку громадянського суспільства, формує патріотичну свідомість та відповідальність серед населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі та нормативні документи

1. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 № 3236-VI. – Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 23–24. – Ст. 109. – Чинний стан із 01.01.2024

2. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17> (дата звернення: 05.05.2026).

3. Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності : Закон України від 15.08.2022 № 2519-IX, опубл. 02.09.2022. – «Голос України».

Література

4. Автомонов О. Волонтерський рух українців у Великій Британії: соціокультурні аспекти // Народна творчість та етнологія. – 2025. – № 2(406). – С. 92–102.

5. Аналітика НІСД: Аналіз українського волонтерства на основі нової методології – Київ, 2022. – С. 5–18.

6. Андрощук О.В. Волонтерство як соціальний феномен: історична ретроспектива : магіст. дис. – 2021. – С. 10–75.

7. Балабанова Л. В. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів : навч. посіб. / Л.В. Балабанова. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. – 270 с.

8. Балачіна Є., Джур О. Організація діяльності волонтерських організацій в умовах війни // Економічні горизонти. – 2022. – № 4(22). – С. 45–60.

9. Баран В.С. Волонтерство у системі соцпослуг: зарубіжний досвід // Сучасні дослідження, 2019. – Вип. 4. – С. 80–95.

10. Благодійність і волонтерство як фактор розвитку соціальної роботи в Україні [Електронний ресурс]: Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Яготин, 2024 р.): Ред. рада: Т. М. Чорноштан, М. Г. Гордієнко, Є. В. Чорноштан. – Яготинський інститут ПрАТ «ВНЗ» МАУП», 2024. – 60 с.

11. Блокха Я. Світоглядні засади волонтерства в Україні в умовах війни // Філософські обрії. – 2023. – № 47. – С. 80–88.
12. Божков С.В. Соціальна робота: теорія і практика : навч. посіб. / С.В. Божков. – Київ : Академвидав, 2018. – 320 с.
13. Бойко Л. Волонтерський рух як соціальна ініціатива в умовах глобальних викликів // Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. – 2025. – № 23. – С. 11–20.
14. Болотова В.О., Ляшенко Н.О., Байдак Т.М. Волонтерська діяльність в Україні як вид соціальної активності // Sociology Grani. – 2022. – № 21(9). – С. 5–15
15. Бондаренко З.П. Сучасні виклики та можливості розвитку волонтерської роботи з дітьми внутрішньо переміщених родин у воєнний час // Психологія та соціальна робота. – 2024. – № 1. – С. 10–28.
16. Боряк О. В. Інклюзивне волонтерство в Україні: реалії та перспективи // Inclusion and Diversity. – 2023. – № спец. 3. – 45 с.
17. Буздуган Я. Еволюція світового волонтерського руху // Віче, 2013. – № 12. – С. 5–18.
18. Вашкович В. В. Генеза волонтерства як суспільного явища... // Правова держава. – 2021. – № 28. – С. 10–22.
19. Вашкович В.В. Прогалини правового регулювання волонтерської діяльності в Україні в умовах воєнного стану // Аналітично-порівняльне правознавство. – 2023. – № 4. – С. 35–52.
20. Войцешук О.І. Волонтерський рух під час збройної агресії РФ: бакалавр. робота, СумДУ, 2024. – С. 22–39.
21. Головка О. В. Volunteering in Ukraine: historical and legal aspects // Law and Safety. – 2023. – Вип. 2. – 30 с.
22. Горєлов Д.М., Корнієвський О.А. Волонтерський рух: світовий досвід і українські практики : аналіт. доповідь – НІСД, 2025. – С. 10–38.

23. Грабовська І. Волонтерський рух у контексті становлення громадянського суспільства в Україні // Українознавчий альманах. – 2022. – С. 17–35.
24. Гребен І.В. Соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп: дис. ... пед. наук – Луганськ : ДонДУ, 2019. – 180 с. С. 30–55.
25. Гребеник Т.В. Волонтерський рух: теоретичні аспекти та міжнародний досвід // Журнал соціальної роботи України, 2022. – Т. 5, № 1. – С. 33–50.
26. Гунько С.О., Лях Т.Л. Волонтерство як ресурс наближення соціальних послуг у сільських громадах України в умовах воєнного стану // Традиції та новації в розвитку волонтерства в Україні й за кордоном. – 2025. – С. 45–57.
27. Гуревич К.М. Соціальна робота: навчальний посібник / К.М. Гуревич. – К. : Центр учбової літератури, 2021. – 284 с.
28. Дяченко Л.О. Соціальна робота в Україні: становлення та розвиток : підручник / Л.О. Дяченко. – Львів : ЛьвДУВС, 2022. – 340 с.
29. Єременко А., Безрукова О. Characteristics of the Volunteer Movement and Motivation of Volunteers in the Conditions of the Russo-Ukrainian War // Sociological Studios. – 2023. – Вип. 2. – 22 с.
30. Іванова І.Б. Методика і технологія соціальної роботи : підручник / І.Б. Іванова. – К. : Ліра-К, 2019. – 360 с.
31. Інститут молоді. Школа волонтерів: навчальний посібник / Ін-т молоді. – Київ, 2024. – 156 с.
32. Каліюжна Н.І. Психологічні основи соціальної роботи : навч. посіб. / Н.І. Каліюжна. – Одеса : ОНУ ім. Мечникова, 2019. – 198 с.
33. Калюжна І.С. Організація соціальної роботи : навч. посіб. / І.С. Калюжна. – Київ : Центр учбової літератури, 2021. – 280 с.
34. Ковальчук І.В. Державна політика підтримки волонтерського руху // Суспільство і держава, 2020. – № 3. – С. 45–60.
35. Корнієнко Д.Д. Волонтерська діяльність як форма соціальної активності // Вісник студентського нац. техн. ун-ту, 2021. – № 24. – С. 22–35.

36. Крапівіна Г.О. Світовий волонтерський рух: стан і статус // Вісник економ. науки України, 2019. – № 1. – С. 40–58.
37. Крулько І. «Легалізувати» волонтерство: коли Україна отримає якісний закон // Блоги LB.ua, 2022.
38. Леонова Л.В. Волонтерський рух в Україні: роль у соціальній сфері та виклики // – 2023. – С. 10–28 .
39. Лещенко М.О. Волонтерська діяльність під час військових подій в Україні і світі: магіст. дис. – КПІ, 2022. – 101 с., С. 11–40.
40. Лях Т.П. Волонтерство як суспільний феномен // Проблеми педагогічних технологій, 2019. – № 3–4. – С. 139–144.
41. Максиму Таран. Український волонтерський рух та розвиток громадянського суспільства (2014–лют 2022) // SDC-Journal. – Т. 9(2), 2024. – С. 7–23.
42. Мельник Л.П. Психологічна підтримка волонтерів: теорія й практичні кейси – К. : Наук. думка, 2019. – С. 60–88.
43. Міністерство освіти і науки України. Навчальний посібник «Історія соціальної роботи» – Тернопіль : Астон, 2019. – 174 с. С. 45–67.
44. Музика Л.І. Соціальна робота в громаді : навч. посіб. / Л.І. Музика. – Тернопіль : Aston, 2022. – 248 с.
45. Настич П. В. Волонтерський рух в Україні (1991–2022 рр.) : магіст. робота; ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2024. – 80 с.
46. Петренко С.О. Роль волонтерства у реабілітації ветеранів АТО/ООС // Соціальна робота: практика і методика, 2021. – С. 12–28.
47. Підгайна В. В. Волонтерський рух в умовах повномасштабної війни в Україні // Тези VIII Всеукр. наук.-практ. конф., Вінниця, 2023. – С. 423–426.
48. Поллої К., Маркош В., Фейнеш Г. Волонтерська діяльність закарпатських студентів під час російсько-української війни 2022 року // Вісник КНЛУ. Серія «Педагогіка та психологія». – 2023. – № 38. – С. 50–65.
49. Савченко О.М. Волонтерство та соціальна інтеграція ВПО // Соціальна політика України, 2022. – № 2. – С. 15–35.

50. Сірий Є.В., Сіра О.В. Волонтерство як форма соціального включення та можливої самозайнятості в сучасних викликах війни в Україні // Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. – 2023. – № 11. – С. 10–30.
51. Слобожан І., Брик Т., Шарма Р. Longitudinal change in language behavior during protests: Euromaidan case study // arXiv, 2021. – 12 с. .
52. Снігур Л.П. Концепти «волонтер» і «волонтерство»: історичний контекст та перспективи розвитку (погляд лінгвіста) // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. – 2022. – № 45. – С. 109–128.
53. Соціальна робота, навч.-метод. посібник. – Київ: КімУ, 2019. – 86 с. С. 12–24.
54. Стаття: Соціальна робота громадських, благодійних та волонтерських організацій під час воєнного стану // Discourse Journal, 2023. – С. 50–68.
55. Степаненко Г.О. Волонтерська діяльність з дітьми з інвалідністю // Інтегративна освіта, 2021. – С. 25–40.
56. Тюхтенко Н.І. Соціальна робота з молоддю : навч. посіб. / Н.І. Тюхтенко. – Запоріжжя : ЗНУ, 2024. – 192 с.
57. Х. Вайнола, А. Й. ... Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку // Матеріали XI Конгресу Міжнародної асоціації волонтерів, 2022. – С. 15–32.
58. Чайка І. Я. Волонтерство: сутність феномена та особливості функціонування в сучасній Україні // Науково-теоретичний альманах “Грані”. – 2019. – Т. 20, № 7. – С. 72–79.
59. Чернета С. Волонтерська діяльність як складова соціальної політики держави // Humanitas. – 2025. – № 3. – С. 216–223.
60. Шапошникова І.В., Вірт Ю.М. Роль інституту волонтерства у соціальній роботі під час повномасштабного вторгнення Росії на територію України // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. – 2024. – № 12. – С. 1–15.
61. Шморлівська А.С., Стребкова Ю.В. Соціальна робота громадських, благодійних та волонтерських організацій під час воєнного стану // Освітній дискурс. – 2023. – Вип. 44. – С. 100–120.

62. Юнг Н.В. Залученість до волонтерської діяльності українців під час повномасштабної війни // Матеріали 78-ї наукової конференції ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2023. – С. 63–66.

63. Ярошенко О.І. Теорія соціальної роботи : підручник / О.І. Ярошенко. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2020. – 312 с.

64. Яценко Т.В. Етичні проблеми волонтерства в умовах війни // Вісник гуманіт. наук, 2023. – № 4. – С. 55–70.

65. Яцюк Т.С. Гарантії соціального захисту волонтерів в умовах війни // Право і суспільство. – 2025. – № 6. – С. 78–86.

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкетування військовослужбовців для визначення пріоритетних потреб

Мета анкетування: виявлення актуальних потреб військовослужбовців у матеріальній, психологічній та соціальній підтримці з метою підвищення ефективності волонтерських ініціатив та соціальної роботи.

Інструкція для респондента: Будь ласка, відповідайте чесно на всі запитання. Ваші відповіді є анонімними і будуть використані лише в наукових цілях.

Частина 1. Загальні дані

1. Вік: _____
2. Стать: ☐ Чоловік ☐ Жінка
3. Служба: ☐ ЗСУ ☐ Територіальна оборона ☐ Інші підрозділи
4. Стаж служби: _____ років
5. Родинний стан: ☐ Один ☐ Одружений/Заміжня ☐ Інше
6. Кількість дітей: _____

Частина 2. Матеріальні потреби

1. Чи достатньо вас забезпечено амуніцією та засобами індивідуального захисту?
☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
2. Наскільки актуальною є потреба в додатковому спорядженні (балістичні жилети, шоломи, спеціальне взуття)?
☐ Дуже актуально ☐ Помірно актуально ☐ Не актуально
3. Чи потребуєте ви підтримки у забезпеченні базових побутових речей?
☐ Так ☐ Ні

Частина 3. Психологічна підтримка

1. Чи відчуваєте ви потребу в психологічній підтримці або консультації?
☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
2. Які форми психологічної допомоги були б для вас найкорисніші?
☐ Індивідуальні консультації ☐ Групові тренінги ☐ Онлайн-підтримка ☐ Інше: _____

Частина 4. Соціальна та інформаційна підтримка

1. Чи достатньо вас інформують про доступні соціальні послуги та пільги для військовослужбовців?
☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
2. Чи відчуваєте ви потребу у допомозі щодо працевлаштування членів сім'ї під час вашої служби?
☐ Так ☐ Ні
3. Які додаткові види соціальної підтримки були б для вас корисними?
☐ Юридична допомога ☐ Фінансова допомога ☐ Освітні програми ☐ Інше: _____

Дякуємо за Ваші відповіді!

Анкетування внутрішньо переміщених осіб (ВПО) для визначення структури та пріоритетності потреб

Мета анкетування: визначити основні потреби ВПО у матеріальній, соціальній та психологічній підтримці з метою підвищення ефективності волонтерських та соціальних ініціатив.

Інструкція для респондента: Будь ласка, відповідайте чесно на всі запитання. Ваша інформація є конфіденційною і буде використана виключно для наукових цілей.

Частина 1. Загальні відомості

1. Вік: _____
2. Стать: ☐ Чоловік ☐ Жінка
3. Регіон походження: _____
4. Поточне місце проживання: _____
5. Сімейний стан: ☐ Один ☐ Одружений/Заміжня ☐ Інше
6. Кількість дітей: _____
7. Чи маєте Ви особливі потреби (інвалідність, хронічні хвороби)? ☐ Так ☐ Ні

Частина 2. Матеріальні потреби

1. Чи забезпечені Ви базовими продуктами харчування?
☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
2. Чи є потреба в одязі та взутті?
☐ Дуже велика ☐ Помірна ☐ Немає
3. Чи потребуєте Ви допомоги з житлом або комунальними послугами?
☐ Так ☐ Частково ☐ Ні

Частина 3. Соціальні потреби

1. Чи достатньо Вам відомо про державні та громадські соціальні програми для ВПО?
☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
2. Чи потребуєте Ви консультацій щодо оформлення соціальних виплат та пільг?
☐ Так ☐ Ні
3. Чи потребуєте допомоги у працевлаштуванні або навчанні?
☐ Так ☐ Ні

Частина 4. Психологічна підтримка

1. Чи відчуваєте Ви потребу в психологічній підтримці або консультації?
☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
2. Які форми психологічної допомоги були б для Вас найбільш корисними?
☐ Індивідуальні консультації ☐ Групові заняття ☐ Онлайн-підтримка ☐ Інше: _____

Частина 5. Додаткові потреби

1. Які інші види допомоги Ви вважаєте пріоритетними для себе та своєї сім'ї?
☐ Юридична допомога ☐ Фінансова підтримка ☐ Освітні програми ☐ Інше: _____

Дякуємо за Ваші відповіді!

Анкетування отримувачів допомоги для визначення структури та рівня задоволення потреб

Мета анкетування: визначити потреби отримувачів допомоги та оцінити, наскільки надана волонтерська підтримка відповідає їхнім очікуванням і реальним потребам.

Інструкція для респондента: Будь ласка, відповідайте чесно на всі запитання. Ваша інформація є конфіденційною і використовується виключно для наукового дослідження.

Частина 1. Загальні відомості

1. Вік: _____
2. Стать: ☐ Чоловік ☐ Жінка
3. Категорія отримувача допомоги: ☐ ВПО ☐ Військовослужбовець ☐ Соціально незахищена особа ☐ Інше: _____
4. Сімейний стан: ☐ Один ☐ Одружений/Заміжня ☐ Інше
5. Кількість дітей: _____

Частина 2. Матеріальні потреби

1. Чи були Ваші базові потреби (продукти харчування, одяг, засоби гігієни) задоволені за останній період?
☐ Повністю ☐ Частково ☐ Не задоволені
2. Які види матеріальної допомоги були для Вас найбільш корисними?
☐ Продукти харчування ☐ Одяг/взуття ☐ Медикаменти ☐ Інше: _____
3. Чи вважаєте Ви, що допомога надається своєчасно?
☐ Так ☐ Частково ☐ Ні

Частина 3. Соціальна та інформаційна підтримка

1. Чи достатньо Вам надають інформацію про доступні послуги та соціальні програми?
☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
2. Наскільки легко Вам отримати консультації або допомогу у соціальних службах?
☐ Дуже легко ☐ Легко ☐ Важко ☐ Дуже важко
3. Чи потребуєте Ви допомоги у працевлаштуванні, освіті або доступі до соціальних програм?
☐ Так ☐ Ні

Частина 4. Психологічна підтримка

1. Чи отримували Ви психологічну підтримку від волонтерів або організацій?
☐ Так ☐ Ні
2. Наскільки вона була для Вас корисною?
☐ Дуже корисна ☐ Частково корисна ☐ Не корисна
3. Чи потребуєте Ви додаткової психологічної допомоги?
☐ Так ☐ Ні

Частина 5. Загальна оцінка задоволеності допомогою

1. Наскільки Ви задоволені наданою допомогою в цілому?
☐ Повністю ☐ Частково ☐ Незадоволені
2. Що, на Вашу думку, можна покращити у роботі волонтерів або організацій?

Дякуємо за Ваші відповіді!

Зведена таблиця результатів анкетування військовослужбовців (для визначення пріоритетних потреб)			
1. Загальні характеристики респондентів			
Показник	Варіант відповіді	Кількість	%
Стать	Чоловіки	44	88%
	Жінки	6	12%
Служба	ЗСУ	35	70%
	Територіальна оборона	10	20%
	Інші підрозділи	5	10%
Родинний стан	Одружені	32	64%
	Неодружені	14	28%
	Інше	4	8%
Середній вік	—	34 роки	—
Середній стаж служби	—	3,2 роки	—
Середня кількість дітей	—	1,4	—
2. Матеріальні потреби			
Питання	Варіант відповіді	Кількість	%
Забезпечення амуніцією	Так	18	36%
	Частково	22	44%
	Ні	10	20%
Потреба в додатковому спорядженні	Дуже актуально	30	60%
	Помірно актуально	15	30%
	Не актуально	5	10%
Потреба у побутових речах	Так	28	56%
	Ні	22	44%
3. Психологічна підтримка			
Питання	Варіант відповіді	Кількість	%
Потреба у психологічній допомозі	Так	20	40%
	Частково	18	36%
	Ні	12	24%
Форми допомоги	Індивідуальні консультації	22	44%
	Групові тренінги	10	20%
	Онлайн-підтримка	12	24%
	Інше	6	12%
4. Соціальна та інформаційна підтримка			
Питання	Варіант відповіді	Кількість	%
Інформованість про пільги	Так	15	30%
	Частково	20	40%
	Ні	15	30%
Потреба у працевлаштуванні членів сім'ї	Так	27	54%
	Ні	23	46%
Необхідні види допомоги	Юридична	18	36%
	Фінансова	25	50%
	Освітні програми	12	24%
	Інше	5	10%

**Зведена таблиця результатів допомоги волонтерів
Яготинщини (2024 - 2025 рр.**

Допомога військовим		
Вид допомоги	Кількість	Примітки
Продукти харчування	5 000 кг	Сухі пайки, консервація, крупи
Теплі речі	2 000 од.	Шкарпетки, рукавиці, светри, ковдри
Амуніція та спорядження	1 200 од.	Балістичні жилети, шоломи, взуття
Медичні набори	1 500 шт.	Турнікети, бинти, аптечки
Фінансова допомога	1 000 000 грн	На закупівлю спорядження та обладнання
Допомога внутрішньо переміщеним особам (ВПО)		
Вид допомоги	Кількість	Примітки
Продукти харчування	3 200 кг	Основні продукти тривалого зберігання
Одяг та взуття	1 500 од.	Чоловічий, жіночий, дитячий
Побутова хімія	900 од.	Мило, порошки, гігієнічні набори
Фінансова допомога	400 000 грн	На оренду житла та побутові потреби
Іграшки та книги для дітей	250 од.	Для соціальної адаптації дітей
Допомога соціально незахищеним верствам населення		
Вид допомоги	Кількість	Примітки
Продукти харчування	1 500 кг	Малозабезпечені сім'ї
Теплі речі	800 од.	Підопічні територіального центру
Медичні засоби	600 од.	Ліки, перев'язувальні матеріали
Фінансова підтримка	200 000 грн	Пенсіонери, самотні громадяни
Психологічна підтримка	120 осіб	Консультації та тренінги волонтерів